

XVIII. ÉVFOLYAM

29. SZÁM.

BUDAPEST, 1928

OKTÓBER 10.

4 M. kir.
Pajtörténelmi Intézet
II. k. sz. 1.5

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ:
PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

SEGÉDSZERKESZTŐ:
MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS

MEGJELENIK HAVONTA HÁROMSZOR
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHVATAL: BUDAPEST, I., ORSZÁGHÁZ UTCA 30. SZ.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 12 pengő,
félévre 6 pengő.

Megjelenik
havonta háromszor

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

Wienerneustadt.

Semmi közünk a politikához, Ausztria politikájához természetesen annál kevesebb. Ez a feltétlen politikai semlegességünk azért nem gátolhat meg abban, hogy néha-néha politikai eseményeket is figyelemmel kísérjünk, nem politikai, hanem közbiztonsági szempontból.

Ausztriában ma három tényleges hatalmi tényező tologatja jobbra-balra ennek a hozzánk hasonlóan szerencsétlen, koldusszegényre kifosztott kis országnak minduntalan kátyubaragadó szekerét: a szociáldemokratáknak katonai mintára megszervezett, sőt fegyverekkel is ellátott rohamsisakos szervezete, a Schutzbund, azután a hazafias pártoknak nem kevésbé katonás honvédelmi szervezete, a Heimwehr és végül a tényleges államhatalom legális honvédelmi és közbiztonsági szervezetei.

Amikor az egyes pártok az érvek és argumentumok szellemi fegyvereiből kifogynak, vagy ha már nem találják azokat eléggé »nyomatékosoknak«, felriasztják a maguk privát hadseregét és végigsétáltatják Bécs vagy Grác, vagy Salzburg utcáin, aszerint, hogy hol és kit kell azzal egy kicsit egészen szeliden terrorizálni.

Ezek az ugynevezett demonstrációs felvonulások eddig csaknem kizáróan a szociáldemokraták privilégiumát képezték, akik az utcát, mint politikai tényezőt, nemcsak Ausztriában, hanem mindenütt a világon, a maguk tulajdonának deklarálták és kizárólagos joggal rendelkeztek felette. Ezért most, amikor a hazafias pártok is az utcára merészkedtek, a szociálisták veszélyeztetve látták eddigi hatalmi pozíciójukat s ellensúlyozni akarván a tömegfelvonulásnak az ország lakosságára gyakorlandó benyomását, ők is ugyanarra a napra és ugyanoda kértek engedélyt a felvonulásra, amikor és ahová azt a Heimwehr-alakulatok számára már ez év januárjában, tehát kilenc hónappal ezelőtt engedélyezték.

Nemcsak Ausztria, hanem egész Európa félve várta október hetedikét. Az aggodalom nem is volt egészen alaptalan, elvégre ott, ahol két, egymást halálosan gyűlölő politikai tábornak ötvenezer embere felvonul és találkozik, a vérontás egyáltalában nem tartoznék a váratlan meglepetések közé. A felvonulások azonban rendben zajlottak le s a Wienerneustadtba összpontosított rengeteg katonaságnak, csendőrségnek és rendőrségnek nem akadt egyéb tennivalója, minthogy a jelen-

létevel maga is demonstrálja a hiányzó harmadik hatalmat: az államét. A felvonulásnak ez a csendes lefolyása mindenesetre örvendetes volt, elvégre az embervér Ausztriában is csak olyan drága, mint nálunk vagy másutt. Tanulni azonban így is lehet belőle.

Megtanulhatja belőle mindenki mindenekelőtt azt, hogy egy államban csak egy tényleges anyagi hatalomnak van létjogosultsága, azzal pedig csakis a törvényes és az alkotmányosan felelős kormány rendelkezhetik. Betegesen elfajult állapot az, amikor az állam legális erejének minden feladata és tevékenysége csak abban merül ki, hogy az illegális alakulatok háborúskodását megakadályozza. Mert ki garantálja, hogy ez mindig sikerülni is fog s hogy nem fog-e a következő alkalommal egy véietlenül elsült pisztoly mégis csak polgárháborút kirobbantani?

Most már, persze, késő, mert ezek a szervezetek sokkal erősebbek, semhogy az állam képes lenne azokat erőszakos uton leszerelni. Most már nem lehet egyebet tenni, mint drótsövénnyt húzni közéjük, pedig világnézeteket nem lehet drótsövénnyel sem elválasztani, sem áthidalni. Októberi forradalmunk szökevényei sűrűn allitják eléink a külföldi sajtóban Ausztria demokráciáját példaképpen, mint az állami és társadalmi problémáknak ideálissá tökéletesült megoldását: nos, Wienerneustadtban szemtől-szembe láthattuk ezt a megoldást a maga meztelen valóságában.

Egymilliókétszázézer sillingjébe került október hetedike az osztrák kormányának és az egyes pártok vezetőségeinek. Egymilliókétszázézer silling még a mai drágaságban is horribilis összeg; mennyi minden jogos kérelemre és valóban nélkülözhetetlen szükségletre kell úgy, mint nálunk, Ausztriában is azzal válaszolni, hogy: »nincs pénz«. Erre azonban volt és a föld fenekéből is lennie kellett, mert egy néhány párthatalmasság — kost was kost — meg akarta mutatni, hogy mekkora hadsereg áll a háta mögött, hogy talán ez is elég lesz egymás megrémítésére. A pártvezéri ambíciók ilyen kielégülését azonban — azt hisszük — az országnak egy kissé tuldrágán kellett megfizetnie, ha egyelőre vérben nem is, de kemény sillingekben annál inkább.

Egy haszna azonban mégis csak volt október hetedikének Ausztriára nézve (s ki tudja, vajjon nem ér-e ez meg nekik egymilliókétszázézer sillinget) az, hogy végre a hazafias szervezetek is meg merészelték mozdulni s meg merték ragadni a szociáldemokrata öklöt, amely az ország torkát fojtogatta. Hogy most mi lesz ennek a folytatása, hogy miként fognak az erőviszonyok a jövőben kialakulni, eltolódni, összeütközni és kiegyenlítődni, azt ma nem lehet előre tudni. Egy bizonyos: ha ezt a hadiállapotot demokráciának hívják, akkor igazán nem irigyeljük Ausztriától a demokráciáját.

A nyomozó osztályról.

Irta: **PINCZÉS ZOLTÁN** százados.

A Csendőrségi Lapok 1926. évi 15—17. számaiba egy cikket irtam, amelyben válaszolni igyekeztem arra a kérdésre, hogy: »Nyomozzon-e a csendőr polgári ruhában?« Nem tudom, mennyiben sikerült akkor olvasóimat meggyőzőnem az eredményről, amelyre jutottam, hogy t. i. a csendőrségnek is szüksége van a polgári ruhában való nyomozás intézményes bevezetésére, azt azonban örömmel tapasztaltam, hogy a polgári ruha ellenzőinek száma mindinkább csökkenőben van és hogy az idő meg a gyakorlat által felszínre veített feladatok is mindinkább igazolják az akkori felfogásomat.

Nagyon természetes, hogy előző közleményemben nem terjeszkedhettem ki a kérdés minden részletére, különösen pedig a polgári ruhában való nyomozás gyakorlati keresztülvitelének részleteire, mert nem tartottam érdemesnek részletekbe menni, amíg maga az alapelv is vitás lehetett s amíg nem voltam bizonyos benne, hogy véleményemet nem cáfolják-e meg s érveimet nem döntik-e halomra azok a bajtársaim, akik nem értenek egyet velem. Csak nagy vonásokban vázoltam, hogy a polgári ruhában való nyomozás megvalósítása esetén körülbelül milyeneknek képzelném a csendőrség nyomozó-alakulatait és azok működését.

Ne tekintsek olvasóim következetlenségnek, ha az, amit ebben a cikkemben leírok, nem fogja egészen pontosan fedni azt, amit ugyanerről a kérdéstről két évvel ezelőtt leírtam. A két év alatt módomban volt a kérdés gyakorlati megvalósításának részleteivel is foglalkozni s természetes, hogy ennek során revideálnom kellett némely előző nézetemet is. Ez éppen

olyan természetes, mint amilyen magától értendő lesz az is, ha a nyomozó alakulatok felállítása után a gyakorlat viszont abból fog sokat módosítani, amit most leírok, elvégre egy, az étellel élő szervezet részére nem lehet már eleve szeghetetlen elveket és szabályokat felállítani, mert azok csak kerékkötői volnának a fejlődésnek s a modernül gondolkodó fejre is copfot kényszerítenének.

A nyomozó osztály néhány héten belül megkezdi a működését. Érthető érdeklődés kíséri ezen alakulat felállításának előmunkálatait s azért, azt hiszem, nem végzek hiábavaló munkát, ha a nyomozó osztállyal a hivatalos rendelkezések közeli kiadása dacára lapunkban is foglalkozom, különösen olyan vonatkozásokban, amelyekre a hivatalos rendelkezések a dolog természeténél fogva ki nem terjeszkedhetnek. Soraimnak nem az a céljuk, hogy olvasóimmal a magam, egyáltalában nem irányadó nézetét megismertessem, hanem, hogy felhívjam a figyelmet azokra a kérdésekre, amelyek tanulmányozást és esetleg eszmecserét igényelnek.

A nyomozó osztály feladata röviden az, hogy a csendőrség bűnügyi nyomozásainak eredményét növelje. Ennek a célnak közvetlen vagy közvetett szolgálatába kell állítania minden egyes emberének minden képességét és munkaerejét s feltétlenül kerülnie kell minden olyan tevékenységet, amely nem ezt a célt szolgálja.

Hogyan? — kérdezhetné valaki. Hát a csendőrség által végzett bűnügyi nyomozások eredménye annyira nem kielégítő, hogy külön szervet kell felállítani, hogy a csendőrség a bűnügyi nyomozások terén megfelelő eredményt tudjon felmutatni? Hiszen a tevékenységi kimutatások a bűnügyi nyomozásoknak szinte bámulatos eredményességéről tanuskodnak, amikor még a főbenjáró bűncselekményeknél is az előfordult esetekhez képest szinte elenyésző számu a kiderítetlen eset!

Bihari tanyán.

Tűzjafa rég bedőlt a háznak,
a kertben ordások tanyáznak,
vén béresen foszlik a posztó,
paksamétát küld a pörosztó,
züllött deák alszik a csürben,
nem ír, nem olvas, nem mulat,
s a gazdasszony hiába kémli
vizért az elapadt kutat.

Savanyu féreg van a borban,
sorvad a lány eladó sorban,
öléből a halott szüretnek
már uj szerelmek nem születnek,
nem énekel uj dalt a kántor,
reggel nem kékek a tanyák,
a lápon nem tojik a kócsag,
s nem terhesek az almafák.

A gólyák ég felé erednek
gyászából a sötét szeleknek,
s a magasság ivei lomhán
feküsznek el Bercsényi dombján,
mert nincs magyar szem, aki feljebb
látná az összedölt eget, —
mert földön kuszik az imádság
s megáll a holt jüvek felett.

Rongyos vackon a gazda bénán
jekszik a penész ette szénán,
gondolkozni eszébe sem jut,
öt éve káromkodni sem tud,
csak az öklét mutatja néha,
rémitve asszonyt, gyermeket.
...Egyszer lesujt, Istent kiáltva,
s a föld bordája megreped.

Csomorkányi Pál.

Battaglia ad Avezzano.

Az avezzanói csata.

Irta: **SZABÓ JENŐ** százados.

E vastagbetűs cím alatt rövid hír jelent meg az 1919 április 15-iki reggeli olasz lapokban. A cikk szövege a következő: »Avezzano április 14. éjszaka. Felháborítóan súlyos esemény játszódott le az itteni fogolytáborban, amely Ismaldi lovassági ezredes bölcs parancsnoksága alá tartozik. Tegnap este ugyanis a román legionisták a román himnuszt énekelték, ami természetesen nem tetszett az ott elhelyezett osztrák-magyar hadifoglyoknak, akik még mindig az összeomlott Habsburg monarchiáért rajongnak. A békésen éneklő románokat az osztrák-magyar (austro-ungarici) megtámadták. Formális ütközet fejlődött ki a két barakk között és 19 halott meg 40 súlyos sebesült maradt a csatatéren. Chietiből egy tábornok érkezett az esemény kivizsgálására.«

Igy például az 1927-ben előfordult 22.709 lopás közül 21.920 (96.52%); 4231 gyújtogatás (tüzeset) közül 4033 (95.32%); 1009 rablás és zsarolás közül 893 (88.50%); 5540 csalás közül 5520 (99.63%); 1506 ember élete elleni büntett és vétség közül 1487 (98.88%); 67 pénzhamisítás közül 67 (100%), stb. stb. kiderült: valóban tulzás lenne ennél jobb eredményt követelni.

Ez igaz. Az is igaz, hogy az országban egyetlenegy statisztikát sem vezetnek olyan minuciózus pontossággal, mint amilyenel mi a tevékenységi kimutatásainkat vezetjük s mégis bé kell látnunk, hogy azok adatai a valóságtól lényegesen eltérnek s a valóságnál aránytalanul kedvezőbb képet mutatnak. Ennek az oka pedig nem emberekben vagy pláne — Isten ments! — az adatok szándékos meghamisításában rejlik, hanem a rendszerben, amelyben a kimutatás az örsön megszületik.

A bűncselekményeknek a tevékenységi kimutatás számára való minősítését a járőrvezető végzi. Eltekintve azoktól a komplikált esetektől, amelyeknek minősítése még a törvényszéki vagy táblai tanácsnak is gondot ad, még az egyszerűbb esetek helyes minősítése is a büntetőtörvényben olyan jártasságot és olyan biztos ítélőképességet kíván, amilyen bizony nagyon kevés járőrvezetőben lehet meg. Nem beszélek az egészen sablonos lopásokról és testi sértésekről, amelyeket még a laikus is felismer, hanem azokról, amelyeket sokszor egészen jelentéktelennek látszó vagy talán csak az eskü alatti kihallgatásoknál, vagy éppen a főtárgyaláson kiderülő körülmények büntetté vagy vétségé, rablásá, zsarolásá, csalásá, sikasztásá, magánlaksértésé, stb., stb. minősítenek s amelyeknek száz százalékig biztos mérlegelését a csendőrtől nem is lehet megkívánni.

Végeredményében nem baj, ha a csendőr a minősítésnél téved, a fő, hogy jó helyre tegye meg a feljelentést: a bíróságnál vagy ügyészségnél a csendőr minősítése ugysem irányadó. A baj az, hogy mi ezeket a helytelen minősítéseket statisztikába foglaljuk s ebből a statisztikából konkluziókat vonunk le. De van más hiba is. Közismert dolog, hogy a csendőrök szeretnek súlyosan minősíteni, nem a gyanúsított iránti ellenszenvből, hanem, hogy a tevékenységi naplóba a vétség helyett büntett és a szándékos emberölés helyett gyilkosság kerüljön. Ezért a feljelentésekbe sok erőszakolt érv és »bizonyíték« is belekerül. Ez káros és mindenképen üldözendő hiba, de mégis előfordul, azért a tevékenységi kimutatások megbízhatóságának vizsgálatánál ezzel a körülménnyel is számolnunk kell.

Ugyanigy jön létre annak a megállapítása is, hogy a bűncselekmény kiderült-e vagy sem. Ezt szintén a járőrvezető jegyzi be, természetesen azok alapján, amiket a fogalmazványba beleírt. Vagyis, ha ő a maga részéről kiderítettnek látja az ügyet (és melyik járőrvezető nem tekinti szívesebben annak, mint kiderítettlennek?), akkor azt egyszerűen rávezeti a fogalmazványra. Hogy azután az ügygel vagy a gyanúsítottal később mi történik, hogy az ügyész vádat emelt-e vagy sem, hogy a bíróság a terheltet elítélte-e vagy felmentette, az a csendőrt nem érdekli, az ügy nálunk egyszersmindenkorra kiderítettként szerepel akkor is, ha a valóságban nincs is kiderítve. Így jönnek létre az irreális kiderítési százalékok.

Igaz, hogy a fogalmazványt az őrsparancsnok is átvizsgálja. Megtörténhetik, hogy a minősítésben neki már esetleg nagyobb gyakorlata van, önként értendő mégis, hogy az ő jogi judiciuma sem teljesen megbízható. Hogy pedig a járőrvezető által kiderített-

Hosszu ideig lestük a lapokat, hogy bővebb adatokat tudhassunk meg, mert sejtettük, hogy a rejtelmes »austro-ungarici« elnevezés valamelyik erdélyi magyar ezred elke-seredett bakáira vonatkozhatik.

A lapok azonban többé egy szóval sem emlékeztek meg a »battaglia ad Avezano«-ról. A lapokat ugyanis minden fogolytáborban olvasták s úgy látszik az olasz cenzura jónak látta, ha nem izgatja a részletekkel az amugy is elke-seredett »osztrák-magyar« hadifoglyokat.

*

Pár hónap múlva aztán, szerencsés véletlen folytán, minden részletét megtudtam ennek az ütközetnek. A cavi fogolytáborból hazaszállításunk előtt Portoferraioba helyeztek, ahol olasz csendőrségi parancsnökság is állomásozik. Capitano C..... olasz csendőrszázados, amikor megtudta, hogy egy magyar csendőrtiszt is van a foglyok között, felkeresett. (Érdekes megnyilvánulása a nemzetközi csendőr együttérzésnek!) Nagyon érdekelte a magyar csendőrség. Többször találkoztunk. Egyszer aztán, amikor már mindent megbeszéltünk ami két csendőrt érdekelhet, kifakadt, hogy minden jó volna csak ne volna az a sok áthelyezés. Rövid két év alatt Portoferraió a negyedik állomása s *Chietihöl* nagyon nehezen jött el...

Chieti! E név hallatára azonnal eszembe jutott az *avezzanoi* csata. A kivágott ujságcikket megmutattam neki, hátha tudna valami felvilágosítást adni, szerencsém volt, mert az *avezzonai* csatát kivizsgáló bizottságnak ő volt az egyik tagja. Ismert tehát minden részletet.

*

Leirom, hogy ne menjen feledésbe. Leirom, mert az *avezzanoi* csatáról nem fog tudni a hadtörténelem. Nem is odavaló! Hisz ezt az ütközetet a nagy világégés után vitézték meg az *avezzanoi* fogolytáborban, akkor, amikor elült már a fegyverek zaja s csak a lelkek mélyén sűrűsödött a visszafojtott keserűség... A »minden mindegy« idejében, lerongyolódott, kiéhezett, agyongyötört székely bakák akadtak össze az ellenségé züllött oláh ezredtársaikkal, akik vadonatúj uniformisban páváskodtak a drótkerítésen túl... székelyek 57-en voltak az oláhok 120-an. Dehát vegyük sorjába az eseményeket.

*

A hadifogságba került osztrák-magyar alattvalókat közös fogolytáborban helyezték el és pedig nemzetiségükre való tekintet nélkül összekeverve. A különböző nemzetiségű foglyok békésen megfértek egymás között.

A közös balsors minden surlódási felületet kiküszöbölt közülük s a honvágy, ez a mindennél hatalmasabb érzés szinte testvérekké nemesítette a más és más nyelven beszélő foglyokat.

A becsületes magyar lelkek álmodni sem mertek arról, hogy minden csak látszat. Az összeomlás után azonban minden megváltozott.

Az olasz kormány ugyanis a Magyarországtól elszakadt s vele szövetségi viszonyba került nemzetiségekhez tartozó hadifoglyokból légiókat alakított. E célból kivonta az oláhokat és a cseheket a vegyes fogolytáborból, felszerelte, magas zsoldot adott nekik s külön táborokba helyezte el teljes mozgási szabadsággal. Néhol azonban mégis megtörtént, hogy hely hiányában nem tudták a legionistá-

nek jelzett esetet az őrsparancsnok nem fogja kiderítetlenné kijavítani és ezzel az őrs kiderítetlen esetének a számát szaporítani, az valószínű.

A fogalmazványoknak a szárnyparancsnok által öt naponként való felülvizsgálata a helyzeten nem sokat segített, mert hiszen az utólag történt s ha a szárnyparancsnok a minősítést meg a statisztikai számokat helyesbítette is, a helyesbítésnek a tevékenységi kimutatásban már nem volt nyoma, mert a már egyszer megtörtént bejegyzést utólag nem helyesbítették, sokszor meg a fogalmazvány is csak akkor érkezett vissza az őrsre, amikor az a tevékenységi kimutatást már felterjesztette. Az új rendszer, amely jelenleg érvényben van, hogy t. i. a fogalmazványokat csak a szárnyparancsnokságtól való visszaérkezésük után és az ez által esetleg eszközölt helyesbítések szerint kell a tevékenységi kimutatásba bevezetni, a helyzeten mindenestre javít valamit, de teljes megoldást ez sem jelent, mert hiszen a szárnyparancsnok is csak annak alapján dönthet, amit a járőrvezető jónak látott a fogalmazványba beírni, nem pedig annak alapján, hogy az ügyel az ügyészségnél vagy a bíróságnál mi történt, pedig ez, sőt egyedül csak ez a lényeges. A tevékenységi kimutatás csak akkor lenne teljesen hibátlan és feltétlenül hiteles, ha az illetékes bíróság vagy ügyészség minden egyes feljelentés után értesítené a feljelentő őrsöt, hogy az ügyet kiderítettnek tekintheti-e vagy pedig mint kiderítetlent továbbra is nyomoznia és nyilvántartania kell. Vagyis, ha minden — mondjuk — büntetttre vonatkozó feljelentés fogalmazványát csak az illetékes ügyészség engedélyével volna szabad irattározni.

Csak azért tértem ki a tevékenységi kimutatások kérdésére, hogy rámutassak azok megbízhatatlan voltára; csak önmagunkat áztatnók, ha az abban foglaltak

alapján meg lennénk magunkkal elégedve és kimondanók, amit különben is nagyon hamar és nagyon szívesen szeretünk kimondani, hogy t. i. jól van úgy, ahogyan van. Mert nincs jól.

A valóban nyomozást (tehát nemcsak feljelentést) igénylő bűncselekményeknek aránylag tulnagya része kiderítetlenül marad. Ismétlem, hogy csak a valóban *szakszerű* nyomozást igénylő bűncselekményekről beszélek, mert az, hogy valaki a korcsmában tiz tanu előtt fejbeveri a sértettet, nyomozást nem igényel, csak a szereplők kikérdezését és az eset feljelentését. A komplikáltabb bűnesetek érdemleges nyomozásának az eredménytelenségét azonban bátran bevallhatjuk, mert annak rajtunk kívül álló, egészen természetes, olyan okai vannak, amelyeket — legalább részben — meg fogunk tudni szüntetni. Ezek pedig:

1. a szakképzett nyomozók hiánya és
2. bűnügyi nyilvántartási rendszerünk fogyatékossága.

Mind a kettővel külön-külön és egy kissé behatóbban kell foglalkoznom.

Ahhoz, hogy valaki szakképzett nyomozóvá váljék, két dolgra van szüksége: elméleti tudásra és gyakorlati tapasztalatra. Vannak ugyan, akik azt mondják, hogy egyikre sincs szükség, csak éppen egy kis ugynevezett paraszt észre, a többi aztán magától megy, de ez annyira laikus, sőt egyenesen kómikus felfogás, hogy nem érdemes vele vitába szállni. Ez a kényelmes álláspont semmi egyéb, mint a tanulásra való lustaság takarója. Hasonló ehhez az is, hogy a nyomozónak *csak* gyakorlati tapasztalatra van szüksége, elméleti tudásra nincsen; ezt azért szeretik sokan hangoztatni, mert az elméleti tudás megmérhető és ellenőrizhető valami, a gyakorlati tapasztalat ellenben nem, tehát veszély nélkül lehet rá hivatkozni.

kat a hadifoglyoktól teljesen elkülöníteni. Így volt ez Avezzanóban is. Itt különös véletlen folytán a 22, 24-es honvédek és a 26-os horvát honvédek töredékei voltak hatalmas barakkban elhelyezve az ezredkötelékek figyelembe vételével. Az egyes barakkok egymástól körülbelül 40 méter távolságra voltak. A barakkok között szabad volt a közlekedés, az egész tábor azonban erős drótkerítéssel volt körülvéve.

A légiók megalakítása alkalmával az oláh legénységből három legionista századot állítottak össze századonként 120 fővel. Két századot azonnal felszereltek és ismeretlen helyre szállították. Helyettük különböző gyalogezredbeliek — leginkább ukránok — kerültek a táborba —, akik a horvát honvédekkel együtt szomszédos barakkban kaptak elhelyezést. Az Avezzanóban maradt oláh legionista század a bejárat mellett lévő barakkban lakott. Közvetlen mellette a különböző honvéd ezredek székely és magyar legénysége — számszerint 57 ember — árváskodott.

A legionisták legelső ténykedése volt a táborparancsnokságtól a két barakk elhatárolását kérni, azzal az indoklással, hogy ők nem akarnak »az ellenséggel« közös udvarban élni. A táborparancsnokság erre erős krótkerítést huzatott a két épület közé. Természetes ezt a székelyek nem hagyták szó nélkül. A szorgoskodó legionistákhoz átszólt csendesen az egyik öreg székely:

Tán félték ecsém?

Ebből aztán parázs szócsata keletkezett, amelynek véletlenségből tanuja volt egy olasz tiszt. Ez azonnal átlátta és megértette a helyzet veszedelmes voltát s öröket állított a drótkerítés mellé.

Pár napig csend volt. A magyarok elhúzódtak a kerít

tés mellől s észre se vették a vadonutaj ruhájukat fitogtató s pénzüket számláló oláh bakákat. Valami ujat kellett tehát kitalálni.

Egy csendes este aztán elérték amit akartak. Kihozták sodrúkból a székelyeket.

Április 14-én történt, este 7 óra tájban. Vacsora után heverészett a legénység a barakkok előtt. Az oláhok csoportokba verődve nevetgéltek, beszélgettek. A székelyek meg szótlanul bámulták a csillagos eget s bizonyosan azt gondolták: »Hej, Istenem, ha ez a drótkerítés valahol a Hargitán lenne, de másként lenne most!« Egyszerre aztán felhangzott az oláh himnusz. Akkordjai messze szálltak a csendes éjszakába s lassacskán megtelt a magyar barakk környéke az énekre kíváncsi szomszédos horvátokkal és ukránokkal. Az oláhok szépen énekeltek. Valami tanító dirigálta a kart. A magyarokat nem izgatta a nótázás, talán nem is igen ismerték az oláh himnuszt. Az oláhokat azonban felháborította ez a szótlan megvetés s a tanító vezetésével új nótába kezdtek. Csak úgy csattogtak az ismert gunydal ütemei, amikor felhanyzott több mint száz ember ajkán az ungar bungur...

Valaki a horvátok közül, aki ismerte a gunydal szövegét, elkacagta magát. Erre kitört a nevetés a drótkerítésen túl is.

A hur a végsőkig feszült. A magyarok érezték, hogy a horvátok és ukránok előtt nevetéssé váltak. A nevetésség pedig öl. S amikor újra felhangzott a kerítésen túl az »ungur-bungur« egy emberként ugrott talpra az 57 székely s fenyegető ökölrel rohant a drótkerítés felé, követelve, hogy hagyják abba a gunydal éneklését. Az örök

A nyomozás elméletét az örsökön nem lehet eredményesen tanítani. Egyike a legnehezebb tantárgyaknak, amelynek oktatásához biztos és széleskörű tudás, nagy rutin, intelligencia, főleg pedig rátermettség szükséges. Ezzel csak a legkritkább örsön találkozunk. Ennek a tárgynak az oktatására csak tiszt vállalkozhatik, az pedig nincs. A szárnyparancsnok a maga ezer egyéb dolga mellett örül, ha minden emberét legalább kétszer egy évben le tudja szemlélni, azért le kell mondanunk arról, hogy az örsökön a bűnügyi nyomozást elméletileg csak félig-meddig is eredményesen tudjuk oktatni.

Hallom az ellenvetést: Igaz, hogy az örsön elméletileg nehezen lehet oktatni a bűnügyi nyomozást, de gyakorlatilag annál jobban! Hiszen a csendőr egész életén át egyebet sem tesz, mint nyomoz, ha tehát csak szellemileg nem egészen korlátolt, idővel mégis csak tanulnia kell valamit. Es hogy tényleg tanul is, azt legjobban bizonyítják azok az esetek, amelyek a tevékenységi kimutatás minden megbizhatatlansága dacára mégis csak kiderülnek.

Szó sincs róla, ebben van valami. Az a csendőr, akinek alkalma van arra, hogy nyomozzon, idővel megszerez magának egy bizonyos ügyességet és jártasságot. De vajjon hány örsön van alkalma arra, hogy valóban nyomozzon, illetve hogy annyit nyomozzon, amennyi a tanuláshoz elegendő lenne? Azt hiszem, hogy meglehetősen kevesen. Az örsök tulnyomó részének körleteiben aránylag ritka a főbenjáró bűncselekmény s ami van, az is megoszlik az örs tagjai között. Csoda-e aztán, ha az ilyen csendőrnek, amikor hirtelen egy nehéz feladat elé kerül, nincs gyakorlata?

Nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt sem, hogy a nyomozáshoz rátermettség is kell. Akinek nincsenek meg az alapképességei ahhoz, hogy jó nyo-

közbelépésére fel is hagytak a oláhok a nótázással. Amikor azonban a magyarok visszafordulva elhagyták a drótkerítést, valaki egy követ dobott utánuk, amely úgy tarkón talált egy szakaszvezetőt, hogy eszméletlenül esett össze a barakk előtt.

Ami ezután történt s pillanatok alatt lejátszódott, azt nehéz leírni.

Az olasz örök fel se ocsudhattak meglepetésükből a drótkerítés már eltűnt a két barakk közül. A drótot tartó dorongok megperdültek a csontos kezekben s percek alatt iszonyu jajgatás töltötte meg az est csendjét.

Az elősiető örség fegyverét nem használhatta, mert hangyabolyként nyüzsgött a két barakk legénysége s a tisztek is tanácstalanul állottak e szörnyű kavarodásban. Az oláhok elkeseredetten védték magukat, de a visszafojtott keserűség, a megalázás, a felhalmozódott gyűlölet kirobbanó erejének nem tudtak hosszasan ellentállni s negyedórai küzdelem után a barakkba menekültek.

19 halott és 40 súlyos sebesült maradt az ütközet színhelyén.

A halottak közül négy magyar volt és két kisorosz a felvidékről, hogy kerültek oda, senki se tudja. Kilenc sebesült magyar közül 6 saját lábán hagyta el az ütközet színhelyét. A többieket hordágyon szállították kórházba.

Az épen maradt legionistákat még másnap elszállították Avezzanoból...

mozóvá válják, azt hiába oktatják, hiába adnak neki alkalmat arra, hogy a nyomozásban gyakorolja magát, mégsem lesz belőle jó nyomozó soha. Már pedig nálunk ma nem az nyomoz, aki tud nyomozni, hanem akinek az örskörletében követték el a bűncselekményt. Ez a kizáróan területi illetékességre és nem az egyéni képességre és rátermettségre alapított munkamegosztás eredményt nem produkálhat.

Közismert tény az is, hogy manapság a bűnözés sulypontja az erőszakos bűncselekményekről az intellektuális bűncselekményekre tolódott el. Azt hiszem, nem kell bővebben indokolnom, hogy intellektuális bűncselekmények nyomozására miért tartok csak külön erre a célra kiválogatott legénységet alkalmasnak? A puska és annak egyes alkatrésze nem mindig az egyedüli hatásos fegyver, különösen a büntettes szellemi fegyvereivel szemben nem.

A nyomozni nem tudás sehol sem bosszulja meg magát annyira, mint a helyszini szemlénél. Helyszini szemlét jól megtartani, a helyszinen nemcsak nézni, hanem látni is, főleg pedig a látottakat a bíróság számára úgy lerögzíteni, hogy az az eljárás későbbi szakában is használható legyen, nem könnyű dolog. Ahhoz, hogy valaki rutinirozott helyszinelő legyen, gyakorlat kell; huszat el kell rontania, hogy a huszonegyediket hibátlanul végezze. Erre az örsön nincsen alkalom, de az örs erre technikailag sincsen berendezve. Elő van ugyan irva, hogy a helyszint a bűnügyi átalányból le lehet fényképeztetni, nem hiszem azonban, hogy lenne ügyészség, amely erre a célra egy pengőt is adott valamelyik örsnek. Rajzolni is le kellene a helyszint, ha volna, aki meg tudja csinálni s az ebet is jó lenne igénybevenni, ha volna. Ha valamihez, úgy a helyszini szemléhez kimondott szakemberekre, szakképzett nyomozókra van szükség, ez pedig nem minden örsön áll rendelkezésre.

Ha azonban ez így van, akkor előtolakszik a kérdés: miért nem gyűjtjük mi össze azokat a csendőröket, akik rátermettek mindenféle nyomozásra, akik tüknek nyomozni vagy akiket meg lehet tanítani rá és miért nem végeztetünk minden nagyobb és fontosabb nyomozást ezekkel, tekintet nélkül arra az egyébként is mellékes körülményre, hogy a bűncselekményt melyik örs körletében követték el? Miért nem válogatunk össze egy speciális nyomozógárdát, amely állandó és közvetlen tiszti vezetés mellett mindig és kizáróan csak nyomozással foglalkozik s ilyenmódon olyan elméleti és gyakorlati felkészültséget szerezhet, amilyenre a legmozgalmasabb örsön sem lehetne alkalma? Miért ne vehetnők mi fel a versenyt az állami rendőrség detektívtestületével is, amikor erre minden lehetőségünk megvan?

A kételkedők két ellenvetéssel szoktak erre felelni. Az egyik az, hogy a valahová idegenből került nyomozónak nincs meg a helyi és személyi ismerete, anélkül pedig eredményt elérni nem lehet, a másik pedig, hogy a külön nyomozó-alakulat az örsparancsnokok és örsökre beosztott csendőrök ambícióját sértené s áldatlan viszálykodásokra és féltékenykedésre vezetne.

Egyik ellenvetés sem állhatja meg a helyét.

A helyi és személyi ismeret értékét és fontosságát nem vitatom. De azt sem szeretném, ha tulbecsülnők. Minden nagyobb centrumtól és közlekedési vonaltól messze fekvő, eldugott örskörletekben, ahol ritkaságszámba megy az idegen ember (Erdélyben, meg a felvidéken voltak ilyen örskörletek), ott a »büntettesek«

tulnyomó része tényleg az örskörletből került ki. Már ha kikerült és ha nem a szomszéd örskörletben, lopott, ahol nem tartozott a személyi ismeretek közé. Az ilyen örskörletekben a helyi és személyi ismeret a nyomozás szempontjából valóban döntő fontosságú lehetett. Csak-hogy az ottani viszonyokat és az azok alapján felállított elveket nem lehet a maguk teljességében és változatlanóságában a csonkamagyarországi viszonyokra átültetni. Csonkamagyarország fele ma — sajnos — Budapest környék, a másik fele pedig vidéki nagyobb városoknak a környéke. A sűrű vasut- és uthálózat, a közlekedési eszközök tökéletesedése, az autók és autóbuszok elszaporodása ma már kevés kivétellel minden örskörletben akkora idegenforgalmat eredményeznek, amilyennel Nagymagyarország távoleső vidékein sohasem kellett számolnunk. És mit ér, ha a csendőr az örsállomáshelyének tizezer lakosából ezret ismer, pontosan tudja az erdő-, mező- és gátörök neveit és lakásait, ellenben abból a másik tizezer idegenből, aki az örs állomáshelyén évente megfordul és aki közbiztonsági szempontból legalább is annyira veszélyes, mint az odavaló lakosság, senkit sem ismer. A helyi és személyi ismeret kétségtelenül nagyon megkönnyíti a nyomozó csendőr helyzetét, de szomorú lenne, ha a csendőr a saját örskörletén kívül tehetetlen lenne csak azért, mert nem ismer mindenkit személyesen. Arra való az illetékes örs, a bíró és a jegyző, hogy segítségére legyen a nyomozónak akkor is, ha nem odavalósi.

Azért természetes, hogy pl. a kerület székhelyére összpontosított nyomozóknak is kelleni fog személyi ismerettel birniok, de a kerület területéhez és nem egy örskörlethez viszonyított arányokban. Azt nem fogják tudni, hogy X. községben ki az éjjeli ör, sőt talán azt sem, hogy ki ott a bíró, de azt tudni fogják, hogy kik a kerület területén a valóban súlyos szokásos büntetettek (nincs olyan sok, mint amennyi a jegyzékkönyvecskékben szerepel), kiket kell szemmel tartani s ha valamelyik községi pénztárba betörnek, egészen bizonyosan jobban fogják tudni, hogy melyik budapesti vagy miskolci betörőtársaságnál kell kereskedniök, mint az illetékes örsparancsnok, aki a maga helyi és személyi ismerete alapján ugyancsak keresheti a betörőket a saját örskörletében.

Es egyébként is: egy központi nyomozó-szervnek nem az a hivatása, hogy lokális jellegű, apró-cseprő bűncselekményeket nyomozzon, hanem csak olyanokat, amely akár jelentőségüknél, akár pedig az abban szereplő személyeknél fogva nagyobb területre birnak kihatással. Ilyen nyomozásoknál a lokális jellegű személyi ismeret fontossága amugy is háttérbe szorul, illetőleg csak az ügyben szereplő személyek körére korlátozódik.

A második aggálllyal, t. i. az örsök féltékenykedésével — különösen az első időben — valóban számolni kell s a nyomozó-osztály részére kiadandó utasítás számolni is fog, sőt ezt az emberileg érthető, sőt menthető féltékenységet a lehetőség határain belül kimélni is fogja. Ez a kimélet azonban csak addig tarthat, amíg a szolgálat érdekeit nem sérti.

A nyomozó alakulatok parancsnokainak és az azokhoz beosztott csendőröknek feltétlenül kelleni fog annyi tapintattal rendelkezniök, hogy az örsökkel közösen végzett munka féltékenységgé és eredmény-elhalászássá ne fajuljon, hanem a hasznos és nemes versengés korlátai között megmaradjon. A nyomozók által elért minden eredmény egyedül és kizáróan az örsöt illeti,

a nyomozók mindig a háttérben maradnak s nem vindikálják maguknak a közösen elért eredmény dicsőségét. Ilyenformán egyik örsparancsnok sem tarthat attól, hogy a nyomozók az örssel versenyezni fognak, vagy hogy az örs tekintélyét veszélyeztetni fogják, annál kevésbé, miután a nyomozás tulajdonképpen vezetője gyanánt kifelé a nyomozók kirendelése esetén is az illetékes szakasz- vagy örsparancsnok szerepel.

Azzal a felfogással azonban, hogy az örsparancsnoknak feltétlenül egyedül kell a bűncselekményt kiderítenie s amely szerint mindenféle segítség egyenesen sértésszámba megy: szakítani kell. Senki sem kívánhatja, hogy beteges érzékenykedését és hiuságát még akkor is respektálják, ha képességei nem állanak arányban sem az érzékenységgel, sem a hiusággal. Ha akadna olyan örsparancsnok (tudom, hogy nem fog akadni), aki az önzést és a féltékenységet annyira tulzásba vinné, hogy még olyan esetek kinyomozásában sem támogatóna a nyomozót, amelyeknek kiderítésére ő nem képes, ez esetben persze radikálisabb módon kell észretériteni az illetőt, mert hiszen ez az eljárása nem lenne egyéb, mint burkolt bűnpártolás. Inkább maradjon az eset kiderítetlenül, mint hogy annak kiderítésében neki valaki segédkezni merészeljen.

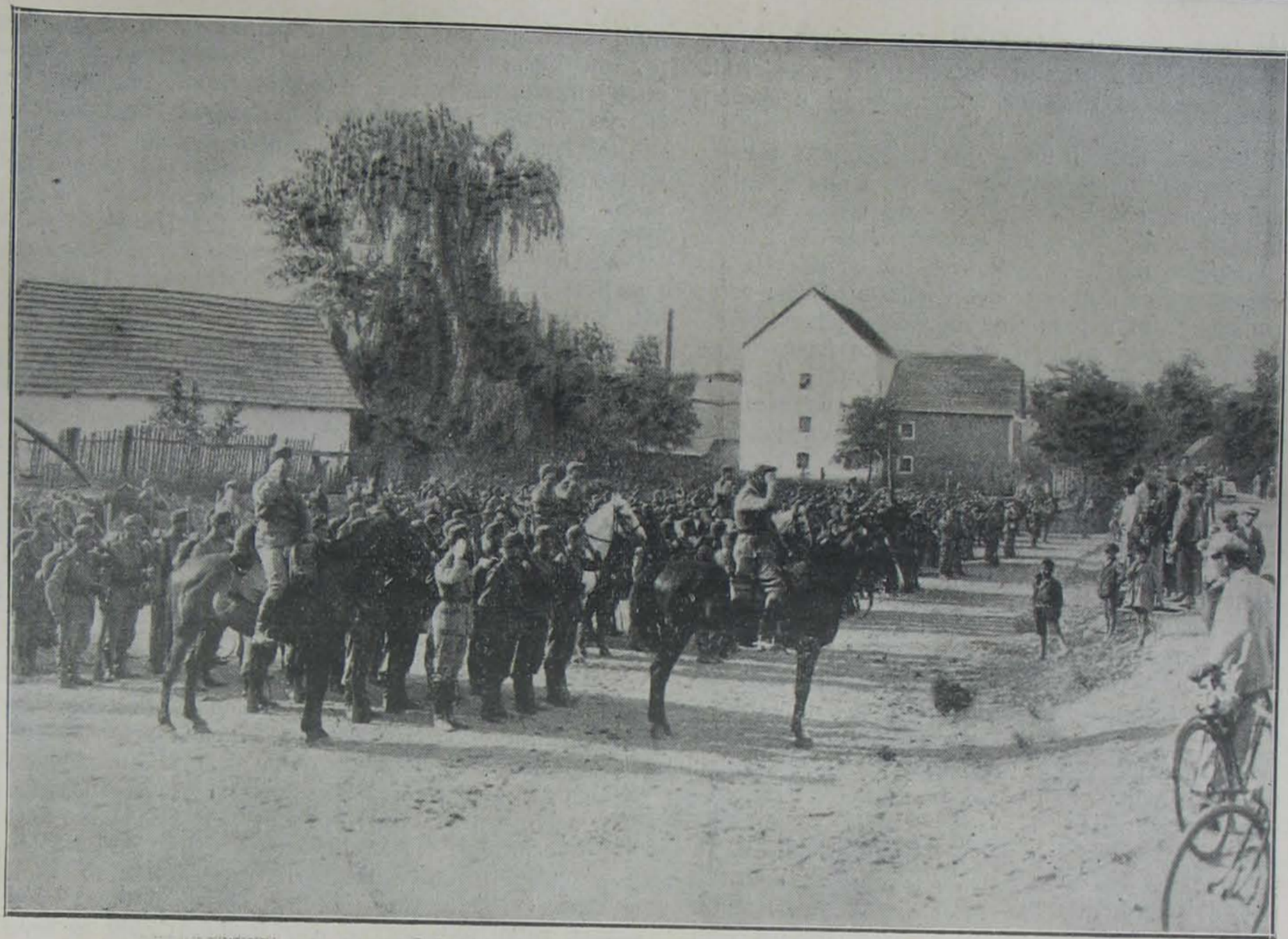
Meg vagyok egyébként győződve róla, hogy még a féltékenység enyhébb formájával is csak az első időkben és akkor is csak a korlátoltabb felfogású örsparancsnokoknál fogunk találkozni. A jóeszű örsparancsnok hamar be fogja látni, hogy senki sem pályázik az ő eredményeire, hanem ellenkezően, hogy itt egy olyan segélyforrás áll rendelkezésére, amelyet, ha ügyesen kihasznál a maga számára, állandóan értékesíthet. Ausztriában is így volt: 1923-ban, amikor az ugynevezett Ausforschungs-Abteilungokat felállították, azok az örsparancsnokok részéről mindenütt ellen-szenvvel találkoztak; még két év sem telt bele s leg-hűségesebb munkatársaik az örsparancsnokok voltak.

Be kell látniök az örsparancsnokoknak, hogy jól érteni lehetetlen. Az örsparancsnokkal szemben támasztott követelmények ma valóban a maximum körül járnak. Az örsparancsnoknak jó katonának, jó oktatónak, jó nevelőnek, jó irodistának, jó nyomozónak és nem tudom még minek kell lennie, vagyis a szó szoros értelmében mindenhez kell értenie. Ilyen sokoldalúság mellett csoda-e aztán, ha minden kötelességét kiválóan elvégzi ugyan, ha kiváló csendőr, nyomozó, pap, katona, tanító, irnok és tréner egy személyben, de foglalkozásának egyik ágazatában sem tudja akkora tökélyre vinni, mint az, aki kizáróan csak azzal az ágazattal foglalkozik. Ha belenyugszik abba, hogy egy segédoktató, aki évekig csak oktatással foglalkozott, jobban oktat, mint ő, akkor bele kell nyugodnia abba is, hogy aki viszont mindig csak nyomozással foglalkozik, jobban tud nyomozni. Ezen semmiféle duzzogással nem lehet segíteni.

A nyomozó osztály tehát nem lesz egyéb, mint egy olyan alakulat, amelyben speciálisan erre a célra kiképzett kiváló nyomozók lesznek összevonva abból a célból, hogy az örsöknek minden olyan nyomozásban, amely az örs teljesítőkéességét meghaladja, segítségükre legyenek. Hogy ez miként fog történni, arra majd később térek rá.

A csendőrség által végzett nyomozások nem kielégítő eredményének másik fő okát — mint említettem — a rendszeres bűnügyi nyilvántartás hiányában kell keresni.

Bűnügyi nyilvántartása a csendőrségnek tulajdon-

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Gyülekező gyalogság.

(Schäffer felv.)

képpen sohasem volt, mert sem a magánjegyzéket, sem a jegyzékkönyvecskét, sem pedig az örsökön vezetett két könyvalaku előjegyzést (nem akarom megnevezni őket) komoly nyilvántartásnak nevezni nem lehetett. Az ember valóban elcsodálkozik rajta, hogy a háboru előtti időkben milyen semmi súlyt sem helyeztünk erre a kérdésre; a fődolog az volt, hogy az előirt előjegyzések pontosan meglegyenek s hogy azokat a szemlélők pontosan láttamozzák. Hogy az egész rendszer semmit sem ért s hogy kár volt minden munkáért, amit arra fordítottak, egyáltalában nem tűnt fel. Mert hogyan is történt a dolog voltaképpen?

Minden örs megkapta először is a »Rendőri Közlöny«-t, amelyben hetenkint kétszer több száz körözés volt. Arról, hogy a csendőr belőle neveket vagy személyleírásokat magának megjegyyezzen, szó sem lehetett. Ha a Rendőri Közlönyben olyan valakit köröztek, aki az örskörletbe való volt, annak nevét a csendőr beírta a magánjegyzékbe. Ez volt az egész. A szolgálatban álló csendőr előtt pedig, akár a legnagyobb szélhámos is, akit a Rendőri Közlönyben egy néhány-szor köröztek, egész nyugodtan igazolhatta magát akár a valódi nevén is, mert a csendőr megnézte az igazolványait s aztán nyugodtan továbbengedte, mert annak, hogy az illető nincs-e véletlenül körözve, csak az örsön lévő »Rendőri Közlöny«-ökben tudott volna utánanézni, oda azonban az idegent nem állott jogában elővezetni, mert az igazolást nem tagadta meg, sőt: kétségbe nem vonható módon igazolta, hogy őt Nagy Jánosnak hívják. Ez igaz volt, csak éppen azt hallgatta el, hogy a kecskeméti ügyészség keresi. Hány

meg hány körözött egyén nevezhetett a markába, mikor csendőrökkel találkozott s azok újra nyugodtan utjára engedték.

De vegyük a jobbik esetet. Tegyük fel, hogy Nagy Jánost a csendőrök mégis csak gyanusnak találják és — szabály ide-oda — az örsre elővezették. Itt már utána lehetett nézni a Rendőri Közlönyben (feltéve, hogy a valódi nevét mondotta be, nem a hamisat), de csak akkor, ha az illetőt már több, mint egy féleve körözték. A Rendőri Közlönyhöz ugyanis csak félevenként adtak ki betűsoros névmutatót, amelynek az alapján valakit meg lehetett találni. A legutolsó félelv eltelte óta megjelent Rendőri Közlönyöket pedig névmutató hiányában elejétől végig át kellett nézni, ha az ember valakit keresett. Kimondott szerencse kellett hozzá, hogy az ember a sok ezer név közül egyet megtaláljon. (Csak melleleg jegyzem meg, hogy ma a Bűnügyi Körözések Lapjához nem félevenként, hanem évenként adnak ki tárgymutatót, ma tehát 10—12 hónapra visszamenően kellene a lapot tételről tételre átnézni, ha ugyan rászánja magát a csendőr vagy az örsparancsnok.)

Valaki, úgy látszik, rájött a Rendőri Közlönynek arra a hibájára (ami különben ma a Bűnügyi Körözések Lapjában is megvan), hogy a körözéseket túl későn, az eset megtörténte után 3—4 héttel szokta közölni, amikor a gyanusított már árkon-bokron tul volt, a bűnjeleket értékesítette, sőt esetleg valami veszélytelen helyen meg is telepedett. Ezért aztán elrendelték, hogy a sürgős utánjárást igénylő nyomozásait az örsök a szakaszparancsnokságnak jelentsék be,

az majd lelitografáltatja és kiadja, de persze csak a neki alárendelt őröknek vagy legfeljebb a szomszédos szakaszok szomszéd őrseinek. Lehet, hogy a havasi őrökön ez elég volt, mert hiszen ott a szomszédos szakasz területe már a világ végét jelentette tolvajnak és csendőrnek egyaránt, de már pl. a mai Csonka-magyarországon, ahol — sajnos — gyorsvonattal egy pár óra alatt az ország egyik végéből a másikba lehet eljutni, nagyon naivnak tűnik fel az egész eljárás.

A szolgálatban álló csendőrnél kétféle jegyzet volt: a magánjegyzék és a jegyzék-könyvecske. Nem tudom, volt-e az országban olyan csendőr, aki a magánjegyzékében kiismerte magát; én ilyent nem láttam. Minden néven nevezendő rendszer nélkül, irónnal, teljesen olvashatatlan irással irtak bele ebbe a magánjegyzékbe mindent, egyre-másra, ami csak az őrre érkezett. A helybeli uraság elkóborolt vadászkutyájától a párisi banksikkasztásig minden bele volt abba vezetve, egyre-másra, ahogy jött, de abban egy bizonyos személyt vagy esetet megtalálni lehetetlen volt. Az ember egész kis gyűjteményt gyűjthetett volna magánjegyzékbeli csodabogarakból. Hogy aztán ez a magánjegyzék teljesen és a szó szoros értelmében értéktelen volt; hogy annak alapján soha egy esetet ki nem derítettek és embert el nem fogtak, az természetes.

A jegyzékkönyvecske kizáróan őrskörletbeli adatokat tartalmazott, vagyis olyanokat, amelyeket a csendőr könyv nélkül is tudott. Azt, hogy X, vagy Y. községben ki az éjjeli őr, hogy hívják az erdőőrt, hogy az őrskörletben kik a gyanus egyének és a szokásos büntettek, azt kár volt a csendőrnek könyvbe írva magánál hordoznia, hiszen ő mindezeket nagyon jól tudta könyv nélkül is. A jegyzékkönyvecskék nem praktikus célt szolgáltak, hanem a szemlére készültek. Egyedül a vadász- és halászejgyel, meg a fegyvertartási engedéllyel bírók névsora volt hasznos a csendőrnek, a többi semmi.

Vagyis, a hiba az volt, hogy minden őr egy külön-külön önálló és a többivel semmi kapcsolatban nem álló nyilvántartási egységet képezett a maga területén, technikailag is rossz és hasznavehetetlen nyilvántartásokat vezetve. Ezért, ha valaki a maga állandó tartózkodási helyének illetékes őrskörletéből ismeretlen helyre szökött, az a csendőrség felől nyugodtan érezhette magát, ha csak valami egészen különös balsors véletlenül nem juttatta a csendőrök kezébe, soha el nem fogták. Erről különben ma is bárki meggyőződhetik, csak kérdezzen meg egy néhány őröt arra vonatkozóan, hogy hány olyan egyént fogtak el kizáróan a kiadott körözések alapján, a legutolsó öt esztendő alatt, aki nem volt az illető őrskörletébe tartozó.

Hasonlóképen állott az eset pl. a szokásos büntettek, gyanus egyének, rendőri felügyelet alá helyezettek, stb. megfigyelésével is. Amíg ezek az illetékes őrskörletében tartózkodtak, ahol elő voltak jegyezve, esetleg még valamennyire szem előtt voltak; nem kellett azonban semmi egyebet tenniük, mint a másik vagy harmadik őrskörletébe átmenniük, ott már nem voltak sem gyanusak, sem szokásosak, sem pedig rendőri felügyelet alatt állók.

Hiányzott egy központi nyilvántartó szervünk, amely az őrök között kapcsolatot létesítsen, amely segítségére legyen az őröknek abban, hogy a körletükben előfordult bűncselekményeket minél gyorsabban és minél szélesebb körben közölhessék, hogy büntetéseiket az őrskörlet határán túl is figyelemmel

kisérhessék és üldözhessek s amely a maga pontos nyilvántartása alapján bármely őrnek azonnal felvilágosítással szolgálhat mindenki felől, aki után az őr érdeklődik. Megvilágítom ezt egy néhány példával:

X. községben rájönnek, hogy a községi őrök, aki két évvel azelőtt a jegyzőnél volt alkalmazva, de aki aztán elment és most ismeretlen helyen tartózkodik, elsikkasztott 600 pengőt. Az őr feljelentést tesz a királyi ügyészséghez s az, ha kétségtelenül be van igazolva, hogy az illető a tettes, elrendeli a körözését, ami négy hét múlva meg is jelenik a Bűnügyi Körözések Lapjában.

Mit csinál azonban az őr akkor, ha az illető őrök ellen csak gyanu van, de bizonyíték nincsen, éppen mert ismeretlen helyen tartózkodik és mert ellene emiatt a nyomozást sem lehetett lefolytatni? Az ügyészséghez hiába tesz feljelentést, mert az olyan konkrét adatokat követel az illető bűnösségére vonatkozóan, amiket csak a megejtendő nyomozás során lehetne megszerezni. Jelentést tegyen-e az őr az osztályhoz, hogy a gyanusítottat az osztály területén és esetleg a szomszédos osztályok területén körözze, mikor az már valahol a Nyírségben van?

Másik. Kóborcigányok sorozatos csalásokat követnek el s utána cigányos fürgeséggel elmenekülnek. Az őr tudja, hogy a cigányok ilyenek meg amolyanok voltak, de a neveiket nem ismeri. Mit tegyen? Feljelentést tesz az ügyészségnek s az az elkerülhetetlen adminisztrációs uton három-négy hét múlva megteszi a szükséges intézkedéseket. A bűn üldözésének ilyen kétségbeejtő lassúsága, a fejvesztetten menekülő büntettest ömlábakon üldöző, bürokratikus államhatalom ráérő felneszelése természetesen csak az eredmény rovására mehet.

Másik. Meggyilkolnak és kirabolnak egy házaspárt. A tettesek ismeretlenek, ellenben elvittek olyan markáns ismertetőjelekkel bíró bűnjeleket, amelyeket bárkinél könnyen fel lehetne ismerni. Ilyen körözéseket a Bűnügyi Körözések Lapja nem közöl, ezeket tehát a rendes adminisztrációs uton, átiratok, megkeresések útján kellene közölni. Könnyű elképzelni, hogy mennyi idő múlva fogja azt az utolsó rendőrhatalóság és az utolsó őr is megkapni, ha ugyan az őr egyáltalában hozzáfordul ehhez a módszerhez. Most azonban egy távolfekvő másik őr elfog egy csavargót, akinél gyanus gyűrű, óra, ruhadarab stb. van. Hogyan és hol keresse ennek a gazdáját? Átirjon az ország összes őrseinek és rendőrhatalóságainak es megkérdezze? Miután pedig ezt nem teheti, a gyanusítottat a nála talált tárgyakkal együtt átadja a szolgabírónak, aki aztán két napi elzárás után hazatoloncoltatja.

Másik. Az őr elfog egy házalót lopás miatt. Nagyon valószínű, hogy az illető a fél országot bejárta és másutt is lopott, jó lenne tehát megtudakolni, hogy vajjon valamelyik másik őr nem gyanusítja-e hasonló cselekménnyel? De hogyan? Ma ezt nem lehet megtenni.

Nem akarom olvasóimat untatni a példákkal, amelyeket a végtelenségig lehetne folytatni, csak két konzekvenciát akarok belőlük levonni.

1. A nyomozás eredményének egyik elengedhetetlen feltétele a gyorsaság. Azt, amit egy nyomozószerv a többiekkel közölni akar, nem hetek múlva, hanem egy-két napon belül kell tudomásukra adnia, amíg a büntetett még menekül, amíg még nem volt módjában a bűnjeleket értékesíteni, amíg a felismerés lehetősége

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Átkelés a Dunán.

(Schäffer felv.)

megvan, stb., stb. Ha pedig az őr pontosan nem tudja, hogy az ügyel melyik nyomozószervhez kell fordulnia, akkor lokális jellegű publikációnak semmi értelme sincs, hanem azt a lehető legszélesebb körben, az ország egész területén kell eszközölni.

2. Miután a büntettek az ország egész területén szabadon mozoghatnak, nyilvántartásukat sem lehet örskörletekre korlátozni. Gondoskodni kell róla, hogy minden őr mindenkiről azonnal felvilágosítást kapjon, tekintet nélkül arra, hogy az illető melyik őr körletében lakik állandóan, vagy melyik örskörletben követett el bűncselekményt.

Ezen konklúziók ellen két ellenvetést lehet felhozni. Az egyik az, hogy a büntettek nyilvántartása céljából az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal a csendőrségnek is rendelkezésére áll, fölösleges tehát, hogy a csendőrség külön országos nyilvántartást vezessen, a másik pedig, hogy a csendőrségnek a Szut. értelmében körözéseket nem szabad kiadnia s ha valakit köröztetni akar, az ügyészséghez kell fordulnia, vagyis a csendőrségnek az adminisztrációs késedelmet nem áll módjában megrövidíteni.

Az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal csak azokat tartja nyilván, akit a bíróságok már jogerősen elítéltek, azaz akikkel a csendőrségnek már semmi dolga nincsen. Lehetnek esetek, amikor a csendőrségnek is szüksége van annak a megállapítására, hogy X. vagy Y. büntetve volt-e vagy sem, ezeket az adatokat azonban a jövőben is a bünyügyi nyilvántartóból fog kelleni beszerezni, mert azt a csendőrségi nyilvántartó központok nem fogják nyilvántartani. A büntetett előéletűek nyilvántartása tulságosan nagy

apparátust igényelne, amit nekünk fölösleges külön be rendezni, mikor a már meglévő amugy is rendelkezésünkre áll. Csak arról kell gondoskodnunk, hogy a bünyügyi nyilvántartó hivatal és a csendőrség között a gyors összeműködés biztosítva legyen; erre később még rátérek.

A körözött egyének közül az Országos Nyilvántartó Hivatal kizáróan csak azokat tartja nyilván, akiket a Bünyügyi Perrendtartás alapján az ügyészség köröz, illetve aki ellen a vizsgálóbíró, vádtanács, stb. előzetes letartóztatást rendelt el. Vagyis szintén olyanokat, akikkel a csendőrségnek már rendszerint nincsen tennivalója.

Azokat azonban, akik éppen azért nem kerülhettek még az ügyészséghez, mert velük szemben a csendőrség a nyomozást ismeretlen tartózkodási helyük miatt nem tudta lefolytatni, a bünyügyi nyilvántartó hivatal sem tartja nyilván. Ez annyit jelent, hogy addig, amíg a csendőrség egy gyanúsítottat el nem fogott és az ügyészségnek át nem adta, tehát éppen a rá nézve legveszedelmesebb periódus alatt a gyanúsított az ország egész területén bátran és veszély nélkül mozoghat, bárhol lakhatik, bejelentheti magát, stb. stb., mert az illetékes őrön kívül őt a világon senki nyilván nem tartja s ha a rá nézve veszedelmes egyetlen örskörletet elkerüli, csak véletlen balszerencséje juttathatja a hatóság kezére.

Nem tartja nyilván az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatal a keresendő bűnjeleket, az ország területén előfordult és ki nem derült nagyobb szabású bűncselekményeket (pedig hány van, amelyről szinte kiabál, hogy ugyanazok a gyanúsítottak követték el)

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Tüzérség tüzelőállása a falu szélén.

(Schäffer felv.)

nem az eltünteteket, a kitiltottakat, az elveszett és talált tárgyakat, stb. stb. pedig mindezeknek a nyilvántartása nélkül eredményes közbiztonsági munkáról szó sem lehet. Az, hogy egyik-másik örs vagy rendőrhatóság megpróbálja ezeket a rendes adminisztrációs úton közölni, a helyzeten nem sokat segít; az ügy hamar irattárba kerül és azzal feledésbe is megy.

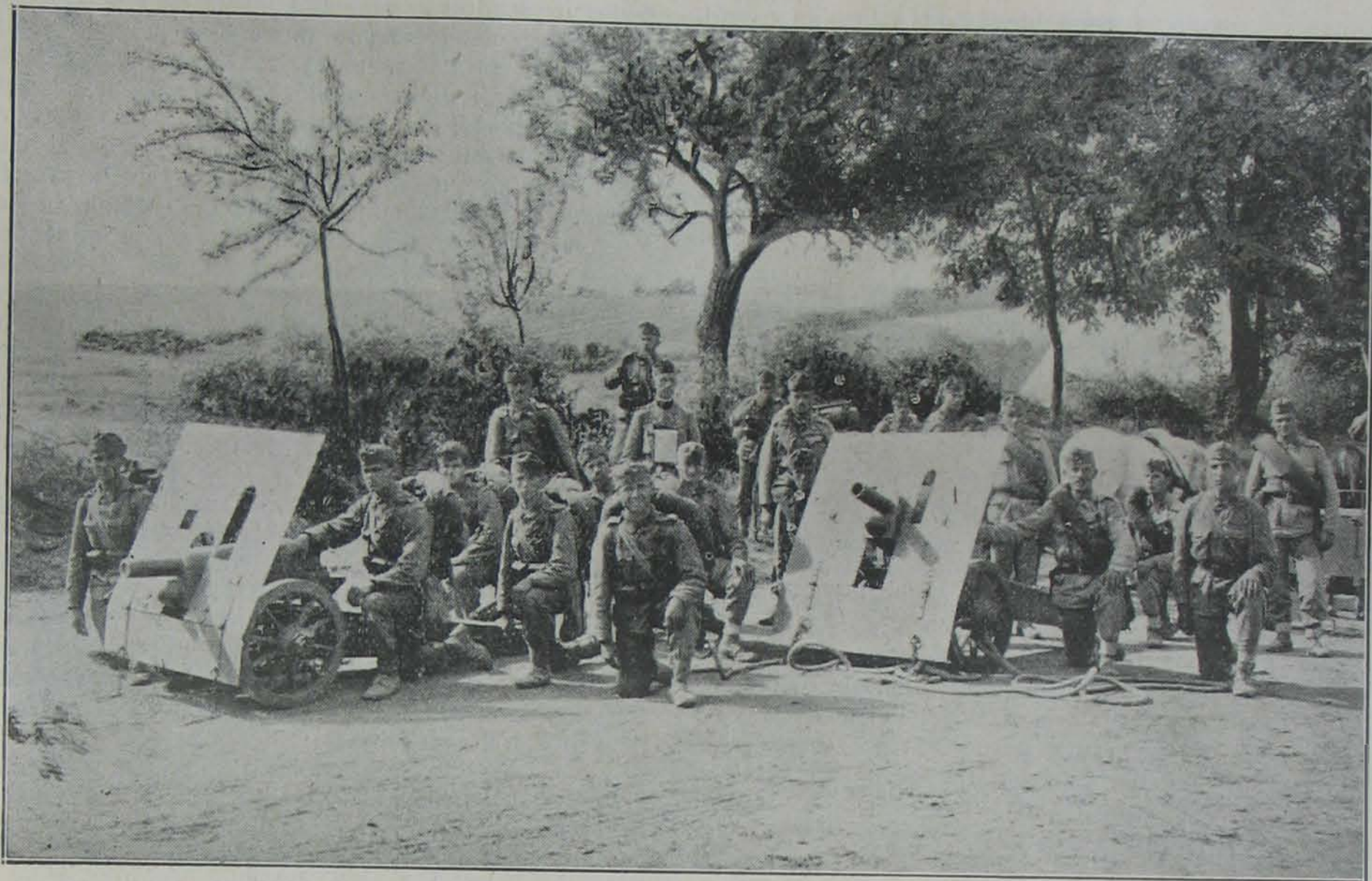
A csendőrségi nyilvántartásnak tehát nem az a célja, hogy az Országos Bünyügyi Nyilvántartó Hivatalt pótolja, hanem, hogy azt kiegészítse s hogy azt tartsa nyilván, amire a bünyügyi nyilvántartó hivatal nem tud kiterjeszkedni, de amire éppen a nyomozásnak abban a szakában, amelyet a csendőrség végez, szükség van.

A körözésekre nézve a Szut. tényleg úgy intézkedik, hogy a csendőrpáncsnokságok körözéseket nem adhatnak ki, sem olyan közleményeket, amelyek körözés, nyomozólevél vagy elfogatóparancs jellegével bírnak. Erre azonban én sem gondolok, csupán a Szut. által ugyanott megengedett másik eljárásra, hogy »...az előfordult bűneseteket azonban az osztályparancsnokságok (tehát a nyomozó-osztály is) az örsök jelentései alapján mind saját alosztályaikkal, mind idegen osztályokkal, mind az állami rendőrségi hatóságokkal közölhetik...« stb. Természetes azonban, hogy az előfordult bűncselekmények közlésével egyidejűen a gyanúsított nevét és személyleírását is közölni kell, mert hiszen ezeknek a közléseknek nem az a céljuk, hogy az idegen rendőrhatóságok csak tudomásul vegyék, hogy az illető örskörletben mi történt, hanem hogy a gyanúsítottat keressék s ha megtalálják elfogják. A Szut. pontosan és egyenként felsorolja, hogy

a csendőrségnek kit szabad elfognia. Hogy az elfogást az illetékes örs eszközli-e vagy hogy annak fogantatására más örsöt vagy örsöket kér-e fel, az teljesen mellékes. Ha elégnek látszik, megelégszik az egy osztály területén fekvő örsök megkeresésével, ha nem, akkor akár az ország összes örsseit is értesítheti, illetve megkeresheti. Az is mellékes, hogy ezt az értesítést az örs sokszorosítja-e vagy pedig más, erre a célra technikailag felszerelt és a szükséges anyagiak felett is rendelkező szerv; ennek a perrendtartás szempontjából nincs jelentősége, mert amit az egyik osztályparancsnokság megtehet, azt megteheti a másik is, értem az utóbbi alatt a nyomozó osztályt. Önként értendő azonban, hogy ezeknek a közléseknek csak olyan egyének elővezetésére vagy elfogására (és természetesen a nyomozás szempontjából illetékes örsnek való átadására) vonatkozóan szabad általános megkeresést vagy közlést tartalmazniok, akiknek saját kezdeményezésből való elfogására a csendőrség a Szut. értelmében amúgy is jogosult. Nem új hatáskört akarunk a magunk számára megszerezni, hanem csak a jelenlegit óhajtjuk jobb és tökéletesebb formában gyakorolni.

Mielőtt a nyomozó osztály szervezetére, feladataira és szolgálataira áttérnék, ki kell térnem még a nyomozásnak egy rendkívül fontos segédeszközére és ez: a sajtó.

A csendőrség a sajtót mindig meglehetősen elhanyagolta, sőt egyenesen nem szerette. Ez az idegenkedés egy bizonyos fokig érthető volt, mert annak, aki az újságban szerepelt, rendszerint kellemetlensége támadt belőle. Nem beszélek azokról az esetekről,

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Gyalogsági ágyúk.

(Schäffer felv.)

amikor némely lap egyes, a csendőrséggel kapcsolatos eseményeket a maga pártállásának megfelelően szándékosan elferdített, de még az ugynevezett »barátságos« cikkek is sokszor kellemetlenek voltak, mert azokat csendőrségi szempontból laikus és a mi viszonyaikat nem ismerő hirlapírók írták, akik jót gondoltak, de rosszat vagy legalább is komikusot írtak. A csendőrségnek a sajtótól való idegenkedése egyébként a lapoknak fel sem tűnt, mert az országos jelentőségű lapok mind Budapesten jelennek meg, ahol csendőrség nincsen s így a csendőrséggel való kapcsolat hiányát nem érezték.

Lassankint természetesnek találtuk azt az állapotot, hogy a lapok a csendőrséget agyonhallgatják, teljesítményeivel nem foglalkoznak s ha éppen valami alkalom adódik, megdicsérnek ugyan minket, de azután megint hallgatnak rólunk egy félesztendeig. Szó sincs róla, ennek az állapotnak is megvan a maga kényelmes előnye; ha nem foglalkoznak velünk a nyilvánosság előtt, nem vagyunk kitéve a kritikának sem, dolgozhatunk nyugodtan és örülünk, hogy békét hagynak nekünk. Csakhogy az éremnek másik oldala is van. Nem elég az, ha az ország azt tudja rólunk, hogy becsületesek és fegyelmezettek s nem tudom még milyenek vagyunk, hanem bizony jó lenne, ha a nagyközönség néha-néha a mi teljesítményeink felől is tájékozódást szerezne s megállapíthatná, hogy munkánkat tekintve sem maradunk mögötte más testületeknek. Ma a csendőrség úgy él a köztudatban, mint egy kiválóan fegyelmezett, nagyszerű katonaság, amelyet mindenki nagyon respektál s amely erélyes eszközökkel feltétlenül rendet teremt, ahol megjelenik, elbánik a kóborcigányokkal, nagyszerűen szétválasztja a korcsmai verekedőket, ha azonban valami komoly dolgot

kell kinyomozni, hát akkor mégis csak jobb detektíveket hívni.

Ezt a felfogást le kell küzdenünk. A nyomozóosztály felállítását után módunk lesz bebizonyítani a nagyközönség előtt, hogy mi igenis értünk a magunk dolgához, hogy mi mint közbiztonsági szerv sem tartozunk a második vonalra, hanem az elsőbe. Ezt azonban csak a sajtó útján tehetjük. Nem gondolok én itt erőszakolt propagandára vagy éppen izléstelen önreklámra, sem arra, hogy nagyképpen fontoskodó cikkekkel igyekezzünk a mi munkánkat tiszserakkorának feltüntetni, mint amekkorá, azt sem tartanám helyesnek, ha ugynevezett érdekes detektívriportokkal igyekeznénk magunkra a figyelmet felhívni, én csak azt szeretném, ha a lapok a napihírek rovatában helyet szentelnének azoknak a híreknek is, amelyek a csendőrségnek vidéken végzett közbiztonsági munkájáról tanuskodnak. Ezek mellé nem kell külön reklám.

Ha végignézzük a budapesti lapokat, azt látjuk, hogy a hiranyag kilencven százaléka Budapesten történt dolgokat tárgyal s csak tíz százaléka olyat, ami vidéken történt. Ennek az az oka, hogy a legtöbb lap nem képes vidéken annyi tudósítót tartani, hogy minden község minden eseményéről azonnal értesülhessen, alkalmi tudósító pedig természetesen nem sok akad s aki van, az is ötletszerűen, rendszertelenül dolgozik. Sokszor olvashatjuk pl., hogy a nagy nyilvánosság szempontjából egészen jelentéktelen hírek, mint pl., hogy valaki leesett a szénásszekérről és meghalt, a lapokban megjelennek, míg ezzel szemben egy valóban érdekes gyilkosságról, amelyet a csendőrség kiderített, nem esik említés, mert az elsőt beküldte valaki, a másodikat nem. Az újságok szerkesztősei is szívesen vennék, ha a csendőrség gondos-

kodna róla, hogy a maga hiranyaga a lapokhoz rendszeresen eljusson.

A sajtónak a bűnügyi nyomozás szempontjából való előnyeit eddig nem tapasztaltuk, mert a sajtóval magával sem törődünk. Nem lehet azonban elvitatni, hogy a nyilvánosság milyen hasznára van a nyomozónak (aki, persze, csak azt közli, amit jónak lát). Eltekintve azoktól, akik az esetről vagy azzal kapcsolatos mellékkörülményekről véletlenül bírnak tudomással és az újságközlemény elolvasása után természetesen rögtön jelentkeznek, a műkedvelő detektívek egész serege siet a nyomozó segítségére, akinek mindenesetre dolgot ad, hogy a neki szállított sok haszontalan adat közül az értékesíthetőket kiválogassa, de azok között aztán találhat, sőt mindig talál igen hasznosakat is.

A Szolgálati Utasítás megtiltja, hogy a csendőrség tagjai a sajtónak információkat adjanak. Ez helyes is, mert mi lenne, ha mindenki szabadon »nyilatkozna« a lapoknak. Aztán meg bűnügyekben csinján kell bánni a nyilvánossághozatallal, mert az ártatlan gyanúsított vagy aki ellen nem sikerült elég bizonyítékot összehozni ahhoz, hogy elítéljék, megfordíthatja a dolgot és elégtételt kérhet a meghurcoltatásért. Ez azonban természetesen nem gátolja azt, hogy a csendőrségnek egy, külön erre a célra létesített, felsőbb irányítás és ellenőrzés alatt álló szerve a sajtóval kapcsolatot tartson fenn és gondoskodjék róla, hogy a sajtót ott, ahol arra szükség van, a csendőrség is a maga szolgálatába állítsa.

Azokból, amiket eddig leirtam, önként adódik a nyomozó osztály szervezete és feladata.

(Folytatjuk.)

Az ittasság és következményei a katonai büntetőjog szempontjából.

Irta: **CZIÁKY FERENC** őrnagy hadbíró.

E lapok hasábjain ismételtelen jelentek meg olyan cikkek, amelyek rámutattak arra, hogy az iszákosságnak, az alkohol nagymérvű fogyasztásának igen súlyos kihatásai lehetnek. Olvastuk a figyelmeztető sorokat, hogy mennyire alááshatja ezen beteges szenvedély az annak hódoló egyének egészségét, erkölcsi épségét és társadalmi tekintélyét. Ismételtelen láttuk az élet által felvetett gyakorlati esetekben, hogy az ittasságnak minő, egymástól folyó következményei vannak: az eladósodás, a kölcsönök könnyelmű felhalmozása, aminek folytán megbomlik az egyén vagyoni helyzetének egyensúlya, életberendezkedése kapkodóvá válik, lépten-nyomon kölcsönökre szorul, ezeknek a következménye azután az ilyen egyén tekintélyének lejáratása. Az ilyen egyén társadalmi értékelése szükségképen alábbszáll, mert hiszen minden egyén annyit ér annak a társadalomnak a számára, ahol él, amennyit a társadalomnak használni tud. Az egyes egyén becsülete tulajdonképpen az ő emberi értékének társadalmi megmértetésétől függ. Már pedig ha egy falu társadalma összehasonlítást tesz az őrön élő egyes csendőrök között a szolid életű, rendezett vagyoni viszonyok között élő csendőrt feltétlenül magasabban fogja értékelni, mint egy másikat, aki esetleg az alkohol szenvedélyének rabja. Miután

pedig a csendőrtársadalomra nézve nem közömbös az, hogy egyedeit a polgári társadalom hogyan értékeli, ennél fogva ez az esetleges hátrányos értékelés kihatással lesz az illető csendőr előmenetelére, szolgálati alkalmaztatására és érvényesülésére.

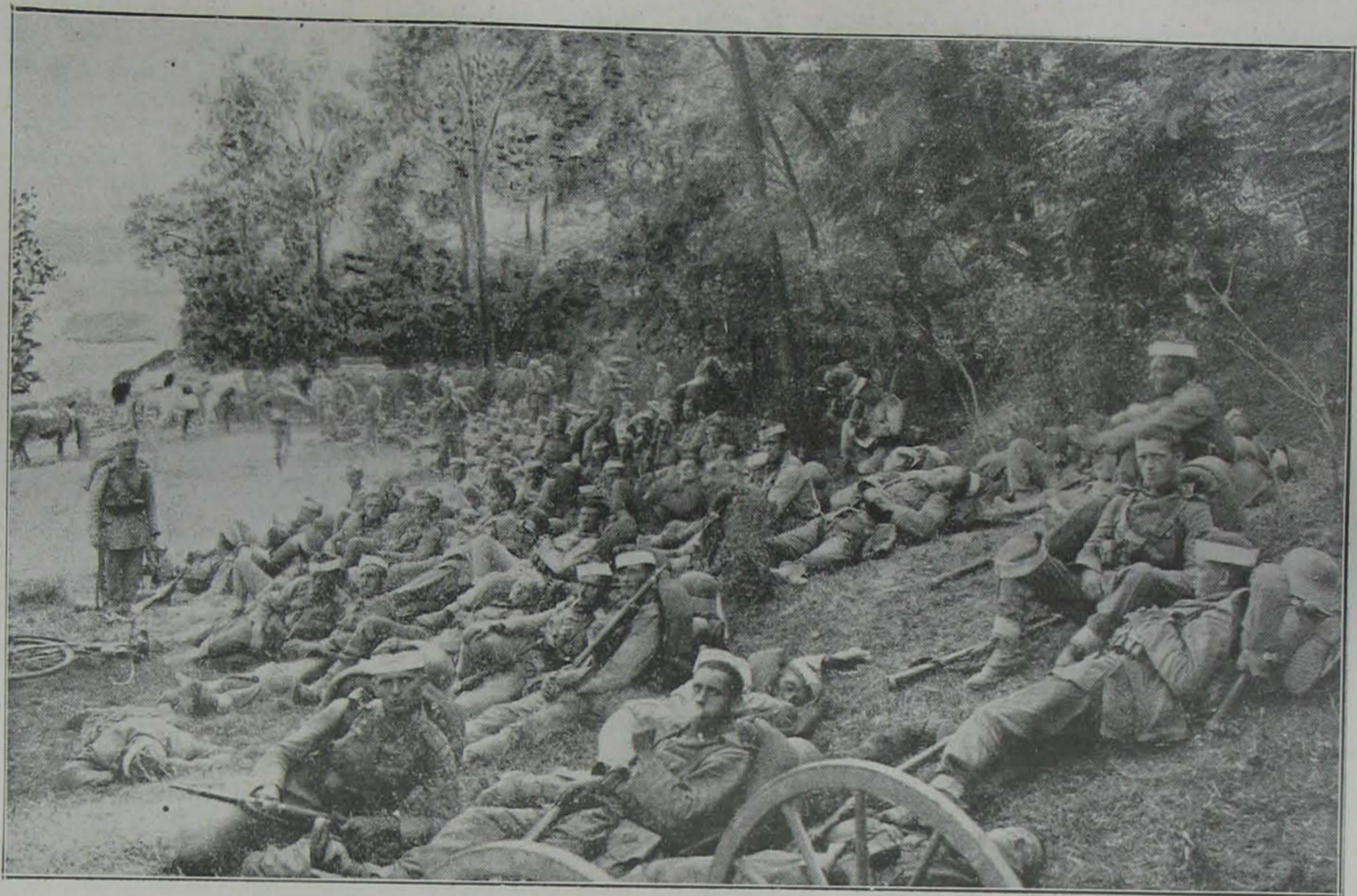
Miután mint ügyész két évtizedes ügyészi működésem alatt azt a tapasztalatot szereztem, hogy a bűncselekmény mögött majdnem minden esetben megtalálható az alkohol, mint kiváltó ok, avagy mint hajtóerő és hogy az alkoholnak mértéktelen élvezete igen sok olyan egyént döntött már, tapasztalatom szerint, romlásba, akik igen kedvező körülmények közt indultak neki pályafutásuknak, ennél fogva nem lesz éreketlen, ha az ittasság kérdésével a fenti erkölcsi és társadalmi szempontokkal sok tekintetben összevágó büntetőjogi következmények tekintetében is foglalkozunk.

A jelen értekezésünk során azt tegyük vizsgálat tárgyává, hogy a katonai büntető törvénykönyv szerint az ittasság hányféle formában fordul elő és az egyes előforduló esetekben miféle büntetőjogi következményekkel járhat. Ez a kérdés azért is kell, hogy a csendőröket érdekelje, mert hiszen a csendőr-társadalom minden tagja a katonai fegyelmi és büntetőjogi szabályok hatálya alatt áll és a honvéd büntetőbiráskodásnak van alávetve.

Az ittasságnak legenyhébb alakja a szolgálaton kívüli első ízbeni *megittasodás*. Ez a cselekmény a Szolgálati Szabályzat I. rész általános határozványába ütköző fegyelmi kihágást képez és így a Szolg. Szab. XIII. fejezetében foglalt fegyelmi fenytőjog rendelkezései szerint bíraltatik el. E fegyelmi kihágásnak alapja a Szolg. Szab. I. részének 3-ik §-a, mely a csendőrre is kötelező erővel a honvéd erkölcsösségéről rendelkezik, vagyis azon erkölcsi követelményeket írja körül, amelyeket a csendőrtársadalom minden egyes tagjától megkíván. A 3-ik §. 15-ik pontja erre nézve a következőket írja: »A honvéd (csendő) erkölcsössége, mint kötelességérzetének, hűségének és megbízhatóságának támasza, a szolgálatra nagy jelentőséggel bír«. Ez tehát az erkölcsi alapkövetelmény, amihez hozzáfűzi a 16. pont 3-ik bekezdése, hogy »örizkedjék az iszákosságtól, szerencsejátéktól, a könnyelmű adósságcsinálástól és a rossz társaságtól«. Ez utóbbiak úgy jelentkeznek, mint az iszákosságnak a vele járó természetes következményei. Majd a 16. pont 4-ik bekezdése így folytatja: »ily erkölcsi fogatkozások elvonják az embert hivatásbeli kötelmeitől, gátolják, hogy illetekeivel beérhesse, megfosztják becsületétől és egészségétől; gyakran büntettekre csábitják és romlásba döntenek«.

Aki tehát szolgálaton kívül megittasodik, az a Szolg. Szab.-nak a fent idézett erkölcsi követelményei ellen vét és fegyelmi kihágást követ el. Hangsúlyozni óhajtom, hogy a Szolg. Szab. nem tiltja azt, hogy a csendőr szolgálatmentes idejében magához illő tiszt társaságban egy-két pohár bort baráti asztal mellett meg ne ihasson vagy nem írja elő a társaságtól tartózkodást, hanem csak attól óvja, hogy meg ne ittasodjék és leittasodásával a csendőrtársadalom erkölcsi tekintélyét meg ne sértse, mert hiszen a csendőnek egész egyéniségében a fegyelem és rend példaképe gyanánt kell a polgári társadalom tagjai előtt szerepelnie s mihelyt erről az erkölcsi magaslatról leszáll, a polgári társadalom tagjai előtt is veszít értékéből.

A szolgálaton kívüli *megittasodás*, ha ismételtelen fordul elő, a Kbtvk. 269.§. h) betűje szerint *jegye-*

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Pihen az „ellenség”.

(Schäffer felv.)

lem és rend elleni vétségge minősül. E törvényszakasz szószerint a következőképen intézkedik: »aki szolgálaton kívül való lerészegedés, adósságcsinálás, éjjeli dorbézolás és más, a szolgálatra nézve káros befolyás miatt tiltott cselekmények miatt fegyelmi uton már kétszer fenyítettet és az ily tetten mégis újra rajta kaptak, fegyelem és rend elleni vétségben válik bűnössé. »E cselekmény büntetéseként a Kbtvk. 270. §-a előírja, hogy nyolc naptól három hóig terjedhető fogsággal büntetendő, mely a súlyosító körülmények természetéhez képest szigorú fogságra is átváltoztatható és hat óra felemelhető vagy altiszteknél lefokozással súlyosbítható, tisztekre nézve pedig elbocsátás mondható ki.« Ime tehát ebből láthatjuk, hogy a szolgálaton kívüli lerészegedés harmadik esetének, vagyis a harmadszori visszaesésnek az a súlyos következménye lehet a csendőregyénekre nézve, hogy azok a csendőrtársadalomból — ott szerzett jogaiknak elvesztése mellett — eltávolíthatóknak.

A szolgálaton kívüli megittasodásnak a harmadik alakja a Kbtvk. 7. és 797. §-aiban van körülírva. E törvényszakaszok szószerint a következőképen intézkednek: »Ámbár az oly cselekmények vagy mulasztások, amelyek különben büntettek vagy vétségek volnának, azért nem tekinthetők azoknak, mert oly teljesen ittas állapotban követték el, amelyet a tettes nem a büntett vagy a vétség véghezvitelére irányuló szándékból idézett elő, a részegség maga mégis vétség gyanánt büntetendő. (797. §.)« A részegség, mely a 7. §. rendelkezései szerint az abban az állapotban elkövetett cselekmény vagy mulasztás miatt vétségge válik: 1 hónaptól 3 hónapig terjedhető fogsággal büntetendő. Ha a részeg egyén tapasztalásból tudta, hogy

ittasságában heves indulatu, fogsága súlyosbítható; ha pedig az ittas állapotban elkövetett cselekményből vagy mulasztásból fontos hátrány keletkezett, hat hónapig terjedhető szigorú fogságra ítélandó.

E cselekménynél két rendkívüli fontos körülményt szükséges kiemelnünk és az olvasó figyelmét ezekre nyomtökösan felhívunk. Az egyik az, hogy az ittaságnak a fokát, természetét és az eljárás alá kerülő egyén fizikai és idegéletére való befolyását esetenként alapos vizsgálat tárgyává teszik és a szemtanúk megfigyeléseiből kapható bizonyítékokon kívül igen sok esetben orvosszakértői vélemény alapján döntenek el azt, vajjon a fennforgó esetben az ittaság teljes fokú volt-e, vagyis olyan súlyos természetű, hogy az illető egyén az alkohol hatása alatt nem tudta, mit cselekszik.

Továbbá rendkívüli fontos a nyomozó hatóságnak azon megállapítása, hogy a tettes ezen teljesen ittas állapotot nem azért idézte-e elő tudatosan, hogy egy súlyos büntetendő cselekményt elkövessen és később önmagának az ittasága által oly rendkívül enyhítő körülményt szerezzen, amely cselekményét egész más törvényszakaszok alá vonó következményekkel jár.

Az ittaságnak negyedik alakját a katonai büntetőtörvénykönyv 268. §-ában írja körül a következőképen: »Ha valaki — miután bármilyen szolgálatra, az őrszolgálat kivételével kirendeltetett — megittasodás által magát annak megkezdésére vagy kellő teljesítésére képtelenné tette és ez által kárt okozott vagy teljesen ittas állapotban oly cselekményt követett el, amely különben a 7. és 797. §. határozmányai szerint lenne büntetendő, 6 hótól 1 évig és az okozott kár

nagyságához képest 5 évig is terjedhető börtönre ítélendő.»

Amint a fenti meghatározásból láthatjuk, e törvényszakasz a szolgálatban való megittasodást rendeli büntetni, illetve az ittasságnak azon esetét, amelynek eredményeként az a hátrányos helyzet állt elő, hogy az ilyen szolgálatba vezényelt egyén megittasodása által a szolgálat ellátására képtelenné vált. Vagyis ezen eset átmenetet képez a szolgálaton kívüli megittasodástól a szolgálatban elkövetett megittasodáshoz. Már a szolgálatban történt leittasodásnak egyik alakját ismerjük meg a Kbtkv. 269. §. g) pontjában, mely a következőképen hangzik: »Aki szolgálatban lerészegszik, de ezáltal kárt nem okoz, sem oly cselekményt nem követ el, amely ha öntudatos állapotban követte volna el, mint büntett volna büntetendő« az fegyelem és rend elleni vétségben válik bűnössé. Ezen törvényszakaszban körülírt cselekmény az előbb leírt büntetést képező cselekménnyel szemben úgy jelentkezik, mint a szolgálatban való megittasodásnak egyik enyhébb vagyis vétségi alakja.

Végül a Kbtkv. VII. fejezetében az őrszolgálati kötelességsértések gyűjtőfogalma alá vont cselekmények körében sorolja fel 231., 233., 239. és 242. §-aiban az őrszolgálatban való megittasodás egyes eseteit. Ezekből az esetekből az ittasság által elkövetett őrszolgálati kötelességsértésnek különböző fajtái tárulnak elénk.

A 231. §. szerint az az őrszolgálatba vezényelt és őrhelyén szabályszerűen felvezetett ör, aki e szolgálata közben megittasodik és ezáltal szolgálatainak ellátására képtelenné válik, büntetben válik bűnössé, s büntetése békében 1—5 évig, háboru idején 5—10 évig terjedhető börtön, sőt, valóban nagy kár keletkezése esetén agyonlövés által halál.

A Kbtkv. 233. §-a szerint pedig: »Ha a bizonyos örállások elfoglalására és felváltására vezényelt legénység egyike vagy másika magát ittasság által a fegyverbe állásra, az őrszem felváltására vagy általában a kötelességében állott szolgálatnak teljesítésére képtelenné teszi, büntetben válik bűnössé, mely lényegileg a fentebb idézett 231. §-ban körülírt büntetéssel büntetendő.

A Kbtkv. 239. §. azzal az esettel foglalkozik, amikor az örfedezet vagy örsparancsnokul kirendelt tiszt, altiszt, vagy utóbbinak helyettese ittassodik meg. Büntetése lényegileg ugyanaz, mint a fentebbi esetekben.

Miután a csendőrségi szolgálat legfontosabb része a járőrszolgálat, az őrszolgálati kötelességsértés fenti esetei bennünket csendőröket közelebről kell, hogy érdekeljenek és így e pontot bővebben kell megvitatni a járőrszolgálatban történt megittasodást.

A csendőregyének őrszolgálatát a Cs.—1. jelzetű utasítás 69. pont első bekezdése a következőképen írja elő: »mind a közbiztonsági, mind a belső szolgálatra vezényelt csendőregyének, az eligazítástól a bevonulásig, beleértve a laktanyában a szolgálat végén esetleg megtartott pihenőt is, mint szolgálatban állók jönnek tekintetbe azzal a megkülönböztetéssel, hogy a közbiztonsági (rendes, ellenőrző, felszólított) szolgálatban állókat az eligazítástól a bevonulásig őrszolgálatban levőknek kell tekinteni.«

Ezenkívül a Kbtkv. 230. §. rendelkezése is előírja, hogy minden szolgálatot (közbiztonsági) teljesítő csendőr őrszolgálatban állónak tekintendő.

A fentiekből tehát nyilvánvaló, hogy a közbiz-

tonsági szolgálatban, másként járőrszolgálatban álló csendőr ugyanazokban a jogokban részesül, ugyanazon hatalommal rendelkezik, mint általában a katonai ör. Azonban mégis lényeges különbség van a csendőrök által végzendő őrszolgálat és a katonai örök őrszolgálati között. Ezen különbségek a következőkben foglalhatók össze: A katonai örök szolgálata szűk körre szorítkozik, feladatuk végzése közben figyelmüknek szűk körre kell kiterjednie, így például: a megörzésül kijelölt löporraktár vagy egy katonai fogház, vagy egy tábori őrs körletére. A felállított katonai ör mozgási körlete ehhez képest pár lépés távolságot tesz ki. Figyelme tisztán csak ezen pár lépés távolságon belül lejátszódó események megfigyelésére szorítkozik. Az ilyen katonai örök feladatát az örutastások pontosan, kimerítően előírják és nekik csak ezekhez kell magukat tartaniok. Ennélfogva a katonai örőtől szolgálata sem kezdeményező képességet, sem nagyobbfoku körültekintést, sem intenzív szellemi tevékenységet nem tételez fel. Ebből folyólag a katonai ör szolgálati teljesítménye inkább fizikai és idegrendszerbeli, mint szellemi tevékenység.

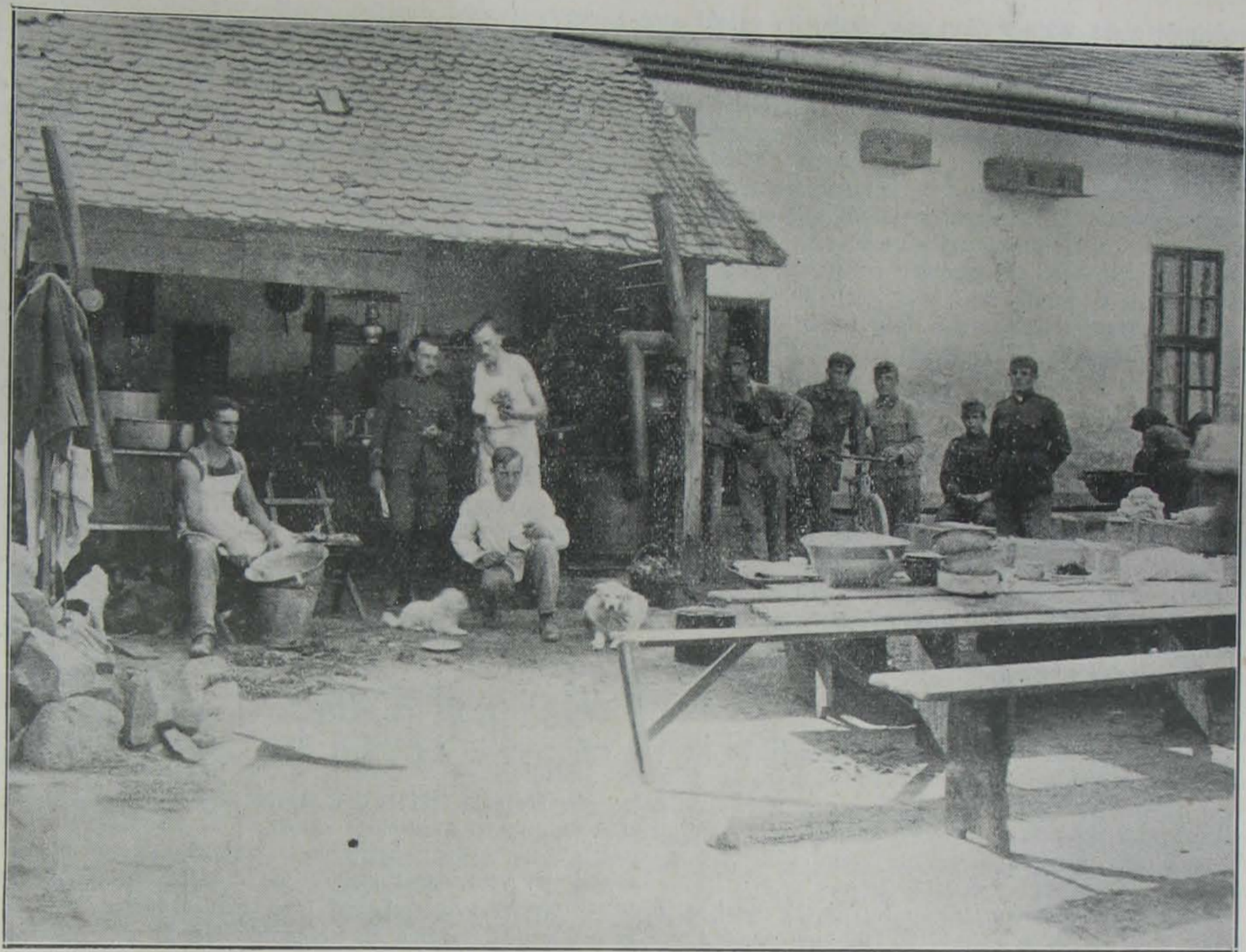
Ezzel szemben a járőrszolgálatban lévő csendőr a legkülönfélébb tereptárgyakat portyázza le; mikor járőrszolgálatát megkezdi, fogalma sem lehet arról, hogy szolgálata közben az életnek miféle eseteivel fog szembe kerülni. Ezeknek az előre nem látható eseményeknek az áttekintése, ezek következményeinek felismerése és az azokhoz való alkalmazkodás, illetve azokkal szemben a szükséges, az adott helyzethez mért és célszerű közbiztonsági intézkedések megítése a szolgálatban lévő csendőrijárőrtől nagy önállóságot, nagy körültekintést, nagy életismeretet és nagy öntudatos szellemi tevékenységet kíván meg. A csendőr őrszolgálata tehát nagy körben mozog, önállóságot tételez fel és nemcsak fizikai, de jelentős szellemi tevékenységet is kíván. Ennek a csendőrségi őrszolgálatnak sajátos természetéből folyik a katonai bíróságoknak azok joggyakorlata, hogy a csendőregyéneknek járőrszolgálatban elkövetett megittasodását nem veszi a Kbtkv. 231. §-a szerinti őrszolgálati kötelességsértés büntettének, — mint azt fentebb a katonai örökre nézve láttuk — hanem számotvetve a csendőri őrszolgálat fentebb vázolt sokoldalúságával, azt csak a Kbtkv. 242. §-a szerint bírálja el őrszolgálati kötelességsértés vétségeként, melynek büntetési tétele 3 naptól 1 hóig és a körülményekhez képest 3 hóig is terjedhető fogság.

Íme ezekben választhatjuk azokat a büntetőjogi következményeket, amelyek akkor állanak be, ha csendőregyének az alkohol mértéktelen élvezetének engedik át magukat. Láthattuk a fentebb leírtakból, hogy a ma érvényes szabályok milyen szigorú büntetéssel sújtják a szolgálatban és szolgálaton kívüli leittasodást. A fent leírtakból annak a megismerésére kell jutnunk, hogy az alkohol mámorának rövid ideig tartó élvezete semmiképen sem áll arányban azokkal a súlyos következményekkel, melyek az ittas állapotból előállhatnak.

Végezetül még azt tegyük vizsgálat tárgyává, vajjon az új Kbtkv. tervezete miféle szabályokkal írja körül az ittasságot és annak büntetőjogi következményeit?

Az új Kbtkv. tervezete a közönséges bűncselek-

Amit nem érdemes egyszernél többször elolvasni,
egyszer sem érdemes elolvasni. Weber.

Képek a honvédség őszi gyakorlatairól: Készül a jó gulyás.

(Schäffer felv.)

ményekre nézve arra az alapelve helyezkedik, hogy a katonai (honvéd) büntetőbiráskodásnak alávetett honvéd és csendőr egyéneket is a polgári Btkv. jogszabályai alá vonja.

A polgári Btkv. azonban az ittasságnak különösebb jelentőséget nem tulajdonít, illetve megelégszik azzal, hogy a 76. §-ában a beszámítást kizáró ok fogalmának meghatározásaként azt mondja ki, hogy az öntudatlan állapotban vagy elmezavarodottságban elkövetett cselekmény a tettesének be nem számítható.

Az azután már a bíróság belátására van bízva, hogy az ittas állapotot mikor tudja be öntudatlan állapotnak: teljes ittasságnak, illetve alkoholos elmezavar (psychosis alcoholica)-nak, vagyis a beszámíthatóságot kizáró oknak, avagy mikor tekintse azt csak enyhítő körülménynek.

A polgári Btkv. magával az ittassággal, mint önálló tárgyával csak a kihágások között foglalkozik, akkor, amikor a Kbtvk. 84. §-a előírja, hogy: »aki nyilvános helyen, botrányt okozó részeg állapotban jelenik meg, 25 frt. (50 P)-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.«

A polgári Btkv. rendelkezéseinek ezen hiányossága abban a tényben rejlik, hogy polgári társadalom nem törődik annyira egyedei erkölcsi életével és nem írja azt szabályokkal úgy körül, mint a katonai és katonailag szervezett csendőrtársadalomnál láthatjuk.

Az új Kbtvk. tervezete tehát nem elégedhetett meg a polgári Btkv. hiányos rendelkezéseivel, hanem

annak felismeréséből indulva ki, hogy az ittasság úgy a katonai társadalom erkölcsi alapelveivel, mint a szolgálati szempontokkal igen szorosán összefügghet és ezeket veszélyeztetheti, behatóan írja körül az ittasság eseteit és azok büntetőjogi következményeit. Ezen a ponton tehát a mai jogállapot folytatását kívánja és a régi kipróbált uton halad tovább.

Az alábbiakban csakis a mai állapottól eltérő esetekre mutatok rá.

A Tervezet 132. §-a szerint: »az a katonai egyén, aki akár szolgálatban, akár szolgálaton kívül annyira megittasodik, hogy öntudatlan állapotba jut és ebben az állapotban oly cselekményt követ el, amely különben büntett gyanánt volna büntetendő, 6 hónaptól 2 évig terjedhető fogsággal, háborus viszonyok között 3 évig terjedhető börtönnel büntetendő.«

A Tervezetnek ezen rendelkezése tehát a mai Kbtvk.-ünk 7. és 797. §-ában, valamint a 268. §-ában körülírt esetek összefoglalásaként jelentkezik. E cselekmények ilyen körülírása a mai helyzettel szemben enyhébb annyiban, hogy ma a Kbtvk. 268. §-a szerint *büntettet* követ el azon katonai egyén, aki szolgálatra kirendelése után megittasodva kárt okoz vagy olyan cselekményt követ el, mely — józan emberrel szemben — büntettként vagy vétség gyanánt bíraltatnék el; míg a tervezet 132. §-a szerint a jövőben az ilyen cselekmény békeviszonylatban csak *vétségként* lesz elbírálv.

Viszont fentebb a Kbtvk. 7. és 797. §-ai alapján

bemutatott eset, vagyis azon eset, hogy ha valaki szolgálaton kívül teljesen leittasodik és ezen állapotában büntettet vagy vétséget képező cselekményt követ el, a jövőben az ilyen cselekmény a Tervezet szerint nem mint közönséges »közkerültség elleni vétség« lesz elbíráva, hanem mint »fegyelem és rend elleni vétség«, illetve háboru esetén mint »büntett« nyer elbírálást. E ponton tehát a Tervezet a mai állapotnál szigorubb rendelkezést tartalmaz, már csak azért is, mert a Tervezet 132. §-a a fegyelem és rend elleni vétség ezen esetét 6 hótól két évig terjedhető fogházzal, a büntetési alakjában pedig 3 évig terjedhető börtönnel bünteti, míg mai Kbtkv.-ünk a közkerültség elleni részegség által elkövetett vétségre 1—3 hónapig terjedhető fogházat, illetve nagy hátrány keletkezése esetén 6 hónapig terjedhető szigorú fogságot ír elő. Tehát Tervezetünk ezen rendelkezésében a fegyelmi szempontok erőteljesebb védelmét látjuk.

A Tervezet 133. §-a fegyelem és rend elleni vétség — illetve háborus viszonyok közt büntett — címén rendeli felelősségre vonni azon katonai egyént, aki szolgálatban vagy szolgálatba történt kirendelés után megittasodik és azáltal magát szolgálatának ellátására képtelenné teszi.

Tervezetünk e rendelkezése bizonyos vonatkozásban van a mai Kbtkv. 268. és 269. §-aival s azok összefoglalásaként jelentkezik.

Végül Tervezetünk 134. §-a a mai Kbtkv. 269. §. h) betűje rendelkezéseiben foglaltakhoz hiven bünteti azon egyént, aki az ittasság vétkébe ismételten visszaesik. A mai állapottal szemben enyhítésként hat azon megszorítása, hogy csak a két éven belüli visszaesés vonható e fogalom körébe.

Ime ezek a rideg szabálytervezetek azok a preventív erők, amik a csendőrtársadalom minden egyes tagjára érvényes célzattal intenek bennünket és arra tanítanak, hogy az iszákosságtól saját jól felfogott érdekünkben is óvakodjunk; a katonai szervezettel bíró társadalom fegyelmi érdekét veszélyezteti az iszákosság, mert közvetlenül és közvetett hatásainál fogva sok bajnak az eredője.

A német „kísértethajó“.

A Csendőrségi Lapok múlt számában láttam egy szép képet a »Zähringen« nevű távolból irányítható hadihajóról. Gondolom, érdekelni fogja a Csendőrségi Lapok olvasóit, ha erről a csodahajóról egyetmást elmondok.

A német haditengerészet a »Zähringent« távolból irányítható hadihajó gyanánt állította szolgálatba.

Ez a hír megjelenésakor világszerte óriási feltűnést keltett. Az emberiség, mint már annyiszor, ismét kénytelen volt a német leleményességre figyelni és a német tudás előtt meghajolni.

Hát miről is van szó tulajdonképpen?

A német haditengerészet szolgálatában már a háboru előtti időben volt egy »Zähringen« nevű 12.000 tonnás páncélos. Az összeomlás után ez a hajó is ócskavasként a hajó-temetőbe került. Onnan azonban szorgos mérnöki kezek kiemelték a hajóroncsot, kísérleteztek vele és technikailag úgy átépítették, hogy ez a nagy csatahajó halottaiból feltámadt és ma minden emberi segítség nélkül szolgálatokat teljesíthet. Az átalakítás abból állott, hogy a csatahajó mellé egy kis, de erős rádióállomást tartalmazó hajót rendeltek, amelyről elektromos hullámokkal a »Zähringen« hajót távolból irányítani lehet. A »Blitz« nevű kísérőhajón egyet-

len embernek egyetlen emeltyűfogatása elegendő, hogy a messze távolban tartózkodó embernélküli és kihalt »Zähringen« megelevenedjék. Mihelyt a dróttalan parancs beérkezik, élet költözködik az elhagyott hajóba, gépei működésbe jönnek és aszerint, hogy a »Blitz« adóállomása miként rendelkezik, megindul, rohan, fordul, megáll vagy újból megindul a »Zähringen«. A csodát ebben a technikai műveltségben nemcsak a »Zähringen« dróttalan irányítása képezi, hanem csodaszámba megy a kapott parancsnak magán a hajón való végrehajtása is. Hisz a »Zähringen« hajón is gépek vannak, amelyekkel rendelkezni kell, olajfűtéses kazánok, amelyek kezelést igényelnek és segítőgépek, amelyeket működtetni kell, amikor a kapott parancs végrehajtásáról van szó. A »Zähringen« központja a »Blitz«-től kapott utasításokat automatikusan továbbadja a hajót éltető gépeknek, ezek a gépek pedig engedelmessé válnak, mintha emberi kéz irányítaná őket. A hajón élet keletkezik, ami valósággal kísérteties benyomást kelt.

A német haditengerészet, úgy hírlik, ezt a csodahajót gyakorlatainál ellenfélként, a lövészetek alkalmával pedig célként használja fel. De nem is az a fontos, hogy jelenleg mire használják ezt a tengeri járművet, hanem korszakalkotó az, hogy az elektromos távolbahatás terén megindult a gyakorlati élet, amely óriási, kiszámíthatatlan és Jules Vernét messze tulszárnyaló lehetőséget nyújt. Már maga a »Zähringen« sem »kezdet« többé. A konstruktőrök nem elégedtek meg azzal, hogy csak egy távolból irányítható hajót létesítsenek, hanem egy hadieszközt építettek, amelynek életbenmaradásáról oly esetekben is gondoskodtak, ha netalán telitalálatok a gépek egy részét elpusztítanak vagy ha a gépezetben egyéb hibák adódnának elő. Ha pl. a hőmérséklet bárhol meghaladja a megengedett temperatúrát, munkába lépnek a különböző ellenőrző apparátusok. Ilyen esetben automaticamente kialszik a tűz a kazánok alatt, a gépek megállnak, fényszórók lépnek működésbe és piros rakéták jelzik a bajt. A mesebeli bolygó hollandi hajója immár gyerekjáték a modern technika eme csodája mellett.

A német haditengerészet, amint hallottuk, ezt a hajót egyelőre főleg lögyakorlatainál használja fel. Régebben ilyen gyakorlatoknál a célokat vontatni kellett s ezek ilyenformán lassan, szabályos vonalakban, természetellenesen mozogtak. A »Zähringen« ezzel szemben a valóságnak megfelelően mutatkozik, sőt elködösítheti magát éppen úgy, mint ezt a tengeri csatában a bajba jutott ellenséges hajók megtennék.

A »Zähringen« azonban már nem áll egyedül ezen a téren. A németek az Ammer-tavon még egy távolból irányítható motorcsónakkal is kísérleteznek. A tómenti lakosság ezt a járművet, amelynek gyakorlatait ismételten szemlélhette, a »kísértetek csónakja«-nak keresztelte el. Sőt az izgalom már oly fokra hágott, hogy a kísérletező mérnökök kénytelenek voltak a kíváncsiak távoltartása végett a csónak kormányához embernagyasúgú bábut rögzíteni, hogy az avatatlanok ne lássák, hogy a hajó személyzet nélkül működik.

A szóban forgó jármű az »Asle« nevű motorcsónak, amely a tóparton felállított rádióállomás dróttalan parancsai szerint működik. Ez a csónak a »Zähringen«-hez hasonlóan, bármilyen mozgást végrehajt, sebességet vált, megfordul vagy megáll stb. Uj a csónak szerkezetében az is, hogy egy bizonyos jelre (rádió hívóparancsra) azonnal visszatér kiinduló helyére az adóállomáshoz. Ez a szerkezet lehetővé

A sziv, mint a mágnestű, csak akkor találja nyugalmát, ha oly helyzetbe jutott, mely természetes hajlamának megfelel. Az ember szerencsés lehet oly helyzetben, mely meggyőződésével, de soha nem olyanban, amely érzelmével ellentétben áll. Eötvös.

teszi a csónaknak drótnélküli vontatását is. Ezt azáltal érik el, hogy az adóállomást a vontatóhajóra szerelik, a hajó utnak indul és a motorcsónakot állandó hívójellel magához parancsolja. Ilyen esetben a csónak követi a vontatóhajót, amely utóbbinak módjában van a csónak sebességének az irányításával a vontatást bármilyen távolságon eszközölni.

Korszakalkotó még ennek a járműnek egy újrendszerű szerkezettel való felszerelése. Ez a szerkezet a hajó utját regisztrálja és minden pillanatban a hajó tartózkodási helyét megmutatja. Ez a találmány nemcsak a távolból irányított hajóra bir jelentőséggel, hanem új korszakot jelent a hajózás terén is. Segítségével minden hajó, minden időben, ködben, éjjel vagy bármilyen körülmény közt pontosan megállapíthatja tartózkodási helyét, még akkor is, ha a többi ma ismert műszer már felmondta a szolgálatot.

Korai volna még a jövő további lehetőségeiről beszélni. Elég most annyi, hogy a lefegyverzett Németország régi, ósdi hadihajóját a kényszerbéke paragrafusainak megsértése nélkül, a világ legmodernebb és legfélelmetesebb hajójává varázsolta át. A varázslók remélhetőleg nem állnak meg féluton, hanem fejlődni és haladni fognak, hogy legalább ezen a téren kiegyenlítsék azt az űrt, amely a fegyverkezés terén a győző és legyőzött államok közt még ma is fennáll.

S—y.

Békerevizió 50 évvel ezelőtt.

Irta: TAKÁCS GUIDO százados hadbíró

Most, amikor minden magyar ember lelkében hatalmasan fellobbant a reménység, hogy Európa vagy esetleg az egész művelt és logikusan gondolkodó világ felül fogja vizsgálni a trianoni békében ránk szabott súlyos igazságtalanságokat, melyek miatt csupán csak azért nem esünk kétségbe, mert érezzük, tudjuk, hogy e békeműben ránk erőszakolt terhek és korlátozások sokkal súlyosabbak és észszerűtlenebbek, sem hogy egy hosszú béke feltételei lehetnének. Talán nem lesz érdektelen visszapillantunk a berlini kongresszusra, e fényes és előkelő areopágra, melyen — 50 évvel ezelőtt — az európai nagyhatalmak nevében és megbízásából Ausztria-Magyarország, Németország és Oroszország külügyminiszterei egyeztették össze Oroszország győzelmét és Törökország leveretését Európa békéjével. Mert a hatalmak egyensúlya, vagyis a nemzetközi béke nemcsak akkor van veszélyeztetve, ha egy szélsőségekre hajló hatalom győz, hanem sokkal inkább, ha egy békés és kiegyenlítő külpolitikájú ország legyőzetik...

A krimi háborút követő párisi béke (1856) szinte béklyóba verte az orosz imperializmust. Oroszország fogcsikorgatva bár, de türt és várt. Lassankint azonban emelgetni és mozgatni kezdte elgémberedett tagjait. A leláncolt, de láncait meglazított óriás vérkeringése hamarosan újból megindult. Az orosz imperializmus kibontakozásának azonban az északi vizek, az ott tartózkodó német hajók miatt nem voltak alkalmasak. Keresett tehát délen megfelelő bázist hadiflottája számára. A Fekete-tenger minden tekintetben alkalmas is lett volna erre a célra, ha a porta (Törökország) el nem zárja a Földközi-tengerbe vezető szorosokat (Dardanellákat).

Oroszország ezért, néhány évi kénytelen pihenés után, ismét megmozdult. Mindenek előtt, Ignatiev tábornok személyében ügyes diplomatát küldött Konstantinápolyba, ahol az a »hazugság atyja« epitetont érdemelte ki. Ignatiev a porta minden lépéséről tájékoztatta kormányát és tőle telhetőleg befolyt Törökország — részben még fatalista, rész-

európai politikának akut problémáját jelentette — ugróben már korrumpált államférfiai által irányított — belpolitikájába. Azonkívül gondja volt arra is, hogy a török fennhatóság alatt álló szláv tartományokban kiéleződjenek és kirobbanjanak a vallási és faji ellentétek, melyek, aztán helyenkint tömeges mézszárlásokra vezettek. Mikor végre a nagy fáradtsággal és még nagyobb költséggel szervezett aknamunka nyílt lázadásban tört ki (Hercegovina *Nevesinje* kerületében), Oroszország hadat üzent — az apróbb villongásokkal és felkelésekkel már egy évtizede gyengített — Törökországnak.

A török sereg hősiezen védekezett. Osman pasa Plevnánál már-már megállította az előnyomuló ellenséget, de végre is, a román csapatokkal erősített orosz seregek elől hátrálnia kellett és 44.000 emberével kénytelen volt magát megadni. A plevnai vereség (1877 dec. 10.) megpecsételte Törökország sorsát. Az ellenséges haderő úgy Európában, mint Ázsiában előnyomul és Konstantinápolyt fenyegeti.

A szultán kénytelen megkötni a sanstefanói békét (1878 márc. 3.) és vállalni annak súlyos és megalázó feltételeit. Törökország óriási területi veszteségeken kívül 300 millió rubel hadisarcot is tartozik fizetni.

Oroszország ily módon egyszerűen törölte Törökországot a számottévő államok sorából. Azonban most szemben állt egész Európával. Anglia, mely kezdettől fogva rossz szemmel nézte régi vetélytársának győzelmeit, ha egyelőre nem is állt nyíltan Törökország mellé (félszemmel másik riválisára, Németországra figyelt), de a Dardanellákhoz küldött hajóhadával megakadályozta Konstantinápoly elfoglalását. Mikor aztán id. gróf Andrássy Gyula és Bismarck a sanstefanói béke revízióját sürgették, Anglia is készségesen hozzájárult a berlini kongresszus összehívásához.

1878 június 13-án ült össze a diplomáciai értekezlet (melyet Andrássy lovasszobrának talapzatán lévő relief örökít meg) s egy hónapi tanácskozás után el is intézte a lezajlott háború következtében előállott vitás és fenyegető helyzetet. Montenegró, Szerbia és Románia önálló fejedelemségek lesznek ugyan, mindazonáltal területben — Bosznia és Hercegovina kivételével, melyeket a kongresszus határozata értelmében Ausztria-Magyarország szállt meg (1878—1880) — jelentékeny veszteségek nem érték Törökországot. A hadisarc pedig csaknem a felényire szállítottatott le.

A berlini kongresszus ekként egyrészt elejét vette annak, hogy az orosz birodalom hatalma, az európai békét veszélyeztető módon megnövekedjék, másrészt biztosította Törökország számára azokat a gazdasági és katonai erőforrásokat, melyek további létét és boldogulását lehetővé teszik.

Hogy e rövid visszapillantás történelmi és erkölcsi tanulságait levonhassuk, mindenekelőtt szükséges, hogy a berlini kongresszus és az általa végrehajtott békerevizió világpolitikai rugóit felismerjük.

Alig szorul fejtegetésre, hogy a békereviziót sürgető hatalmakat — Ausztria-Magyarország kivételével, melynek hovatovább történelmi tragikumává lett Törökország, amelyben a XV. és XIV. században védekezett vele szemben, a XIX. és XX. században pedig pártját fogta — nem fenkölt emberszeretetet, nem is Törökország iránt érzett rokonszenv, de még talán erkölcsi igazságérzet sem vezette, hanem elsősorban érdekeik felismerésén alapuló, rideg, józan megfontolás.

A keleti kérdésnek — mely évtizedeken keresztül az

Nagyság és szerencse; két egészen különböző dolog; s mégis a sokaság e kettőt rendszerint összetéveszti. Nagyságot szerencsétlenségben megismerni s tisztelni ritkának adatott.

Kölcsey.

pontja az volt, vajjon Oroszország vagy Anglia gyakorolja-e a protekturátust, vagyis érvényesíti az irányító és korlátozó politikai tekintélyt Törökország felett és ezáltal uralja az India felé vezető utat (Suez). Mihelyt Törökország nem bizonyult elég erősnek, hogy a Földközi-tengerre kiigyekező orosz hadihajókat feltartóztassa, Anglia azonnal kilépett splendid isolation-jéből (uri elszigeteltségéből), flottájával megakadályozta Konstantinápoly elfoglalását és — Oroszország hovatovább szemben találta magát egész Közép-Európával.

Ha Törökország akkori és a magunk jelenlegi helyzetét párhuzamba vonjuk, lehetetlen minden rezignáció nélkül megállapítanunk, hogy Törökországot akár igaz, akár igaztalan okból indított háborúban szabályszerűen legyűrték. A pleynai vereség nem árulás, hiteles következménye, hanem a történelmi fejlődés, Törökország hűbéres államai szabadságvágyának eredménye, az erőviszonyok rezultánsa volt. Bennünket ellenben *senki*, egyetlen ellenfelünk *se győzött le* a világháború során, hisz a fegyverszünet megkötésének pillanatában, az összes harctereken, a *mi* csapataink voltak azok, melyek ellenséges területen voltak; *ezeréves határaink érintetlenül állottak*. És mégis területünk kétharmad részét elvesztettük, csak azért, *mert csonkítatlan fennmaradásunkat egyetlen hatalom érdeke sem követelte* és talán azért is, mert a belőlünk gazdagodott és nagyobbodott, politikai súly nélküli államok, ezen gyarapodott állapotukban sem jelentenek veszélyt az európai erők egyensúlyára.

Lehetetlen sajnó fájdalom nélkül gondolnunk arra, hogy egy félszázaddal ezelőtt még hatalmasak voltunk, szavunk a nagyhatalmak gyülekezetében sullyal birt és tiszteletet követelt; lehetetlen napirendre térnünk a sors kegyetlen játéka felett, hogy éppen azok, akik részben a mi beavatkozásunknak köszönhetik állami önállóságukat: Montenegró, Szerbia és Románia, a világháborúban ellenünk fordultak és még most is rabságban tartják véreinket!

Amde ne csüggedjünk!

A történelem szüntelenül ismétli önmagát. A sors hatalmas kereke szünet nélkül forog és ami alul van az megint felül kerül. A történelem a régmúlt helyzeteket ujraterelemi, a régi ellenfeleket ismét szembeállítja egymással, az adóst összehozza hitelezőjével... Megtorol, kiegyenlít és — igazságot szolgáltat.

Ne feledjük, hogy Törökország, mellyel évszázadokon át véres harcokat vívtunk, a világháború folyamán szövetségeseink volt: Olaszország, mely a világháborúban ellenünk fogott fegyvert, most barátsággal figyeli talpraállásunkat; sőt Anglia is kilépett ismét uri elszigeteltségéből, mert tudomást kellett vennie a lelkeknek arról a hatalmas megmozdulásáról, mellyel a bennünket ért igazságtalanságot átérzi és annak helyrehozását követeli.

Hisszük, reméljük, sőt már látjuk is, hogy amint Magyarország adta Európának gróf Andrássy Gyulát és előtte a hadvezérek, tudósok, és államférfiak végelethatalmas sorát, azonképen Európa is ki fogja magából termelni azt a férfit, aki tekintélyének hatalmával, tollának varázsával és az igazság mindent elsöprő erejével mellénk áll.

Mi egy évezreden át harcoltunk Európa békéjéért és kulturájáért és önnön testünkkel fogtunk fel minden támadást, amit Európa ellen indítottak a Keletről, — most elgyengülve, megkötözve, nem kívánunk mást csupán lovagi vizontszolgálatot: kötelékeink feloldását. Ha kezünk szabad lesz, elbánunk magunk is ellenségeinkkel...

Portyázás.

A világ egyetlen államában sem segíti (talán még Angliában) annyira a nagyközönség a nyomozó közegeket, mint Németországban. Minden nagyobb bűncselekményt, melynek tetteseit nem lehetett azonnal kézrekeríteni, nemcsak a napilapokban, de falragaszokon és rádió útján közölnek a közönséggel, mely az ifjúkortól ránevelődött arra, hogy ezekben a közlésekben ne csak tracssemegét lásson, hanem komoly segédkezet nyújtson. Alig egy hónapja történt, hogy az altona-brémai gyorsvonaton meggyilkolták Nordmann gyárigazgatót, kirabolták, holttestét pedig kidobták a robogó vonatból. Nordmann igazgató utitársai a gyilkosság felfedezése után a hamburgi és brémai rendőrségnek pontos személyleirást adtak egy gyanus utasról, aki a vonat indulása előtt a pályaudvar éttermében az igazgatónak bemutatkozott és vele ült fel a gyorsvonatra. Ez a rejtélyes utitárs azután egy közbeeső állomáson leszállott. Alapos volt a gyanu, hogy ez a titokzatos ember ölte meg és rabolta ki Nordmann igazgatót. A hamburgi és brémai rendőrségek rádión továbbították a gyanus utitárs személyleirását és ennek alapján egy hamburgi házaspár, akiktől egy ismeretlen fiatalember a gyilkosság után szállást kért, felismerte a gyilkossággal gyanúsítottat. Feljelentést tettek a rendőrségen, azonban a szállást kérő észrevette, hogy a házaspár gyanakszik rá és kerekét oldott. Röviddel ezután az egyik vasuti vendéglő fizetőpincére előtt vált gyanussá ez a bizonyos fiatalember, mert tökéletesen ráillett a rádión továbbított rendőrségi személyleirás. A fizetőpincér telefonált a rendőrségre, de ezt észrevette az idegen, felugrott helyéről és futásnak eredt. A vendéglős és két pincér vetette magát utána, a járőrök is üldözték a menekülőt, míg végre utólérték és megfogták. Bevitték a rendőrségre, ahol hat golyóra töltött revolvert találtak zsebében. Kiderült, hogy csakugyan ő a keresett rablógyilkos.

Ime, jellemző példa arra, hogy mit jelent az, ha az emberek komolyan fogják fel azt a szót, komolyan átérzik annak jelentőségét: közérdek. Gyors egymásutánban két helyen ismerik fel az emlékezetben tartott személyleirás alapján a rablógyilkost oly egyének, kik hivatásuk, állásuk, foglalkozásuknál fogva teljesen és tökéletesen távol állanak a bűnügyi nyomozástól. De mert hallják rádión a személyleirást, erkölcsi kötelességüknek tartják, hogy azt maguknak meg is jegyezzék.

No és most következnek az a párhuzam, melyet volt szövetségeseink és magunk között kell vonnunk. A német megjegyzi magának a személyleirást és azt mondja: »A hetven millió lakos közül miért ne lehetnék éppen én, aki szembe találkozik a gyilkossal?« Nálunk: »Nüná, majd pont én leszek az a nyolcmillió ember között, akibe a tisztelt gyilkos ur beleütközik!« ...és ha még az adott személyleirás kapcsán van egyáltalában valamilyen gondolata, az rendesen a viccgyártás körül forog. Nem lehetne-e ebből a ritka esetből egy aktuális strófát, egy szójátékot faragni? Ha igen, akkor valahol a Trokaderó vagy valamely más zengzetes magyar nevű kávéházban örömmel ujságozza a primörviccet alsópartnerének.

A tanulás képességet, a természet lángészét ad. Innen van, hogy az első idővel érleli ki, amit emez olykor határozottan a csudával rögtönöz. Jósika.

...igy azután, ha a keresett rablógyilkos nem a hamburgi vendéglőbe, hanem a budapesti Trokadero-be vetődik be, nemcsak biztonságban érezheti magát, de azután, amikor valahol Braziliában kikötött, elmondhatja bizalmas barátai előtt: »Ich hatte mich in Budapest im Caffé Trokadero ausgezeichnet amüsiert!...«

*

Borzalmas tüzvész pusztította el Madrid legnagyobb színházát a Novedadest. Hasonló tüzkatasztrófára már hosszú évtizedek óta nem volt példa a világon. Az emberek százai pusztultak el részint a tűz, részint a bicska, furkósbót, csizmasarok következtében, mely utóbbiakat azok vették igénybe, kik az előttük testén keresztül igyekeztek utat törni a szabadba. Ne beszéljünk most férjasságról, lélekjelenlétről, önfeláldozásról, sem pedig életösztről, amely ily esetek alkalmával tárul fel a maga rettenetes, meztelen valóságában. Az olvasó előtt szeretném feleleveníteni most azokat a sorokat, melyeket a Csendőrségi Lapok 10. számában vezércikk alatt talál. »Állítjuk, határozottan állítjuk, hogy egy 250 emberrel zsujolt termet 2—3 percen belül teljesen ki lehet üríteni egyetlen ajtón át is, ha az elsőként kitódulók nem maradnak a kijáratnál állva, hanem egyenes irányban tovább futnak 40—50 lépést. Kétszázötven ember életének sorsát az a hat-nyolc ügyefogyott dönti el, akik szerencsésen kiérve a szabadba, de hogy is futnának tovább, hogy a többieknek utat engedjenek. A saját életük már meg van mentve és ha nem is készakarva vagy tudatosan, gyilkosaivá lesznek ki tudja hány embernek azáltal, hogy a menekülés útját elállják előlük.« Ezeket mondja többek között az az emlékezetes tüzesettel foglalkozó vezércikk és én nem tekintem hiábavalónak, haszontalannak, hogy ezeket a sorokat portyázás közben újra felelevenítsem, — pro memoria.

*

A csehszlovák köztársaság elnöke Jules Sauerwein francia állampolgárnak a II. osztályú Fehér Oroszlán-rendet adományozta. Ez a Monsieur Sauerwein az az ujságíró, ki minduntalan a magyarok ellen intéz kirohanásokat ujságja hasábjain. Itt-ott azonban igyekszik, ha nem is magát a tárgyilagosságot, de legalább a tárgyilagosság látszatát megőrizni és durvaságát igyekszik itt-ott hangfogóval tompítani. A cseheknek mindazonáltal még így is nagyon tetszett és a II. osztályú Oroszlán-rendet adták neki. Vajjon mit fog kapni Cotty?

*

Bizonyos természeti jelenségek titkainak kifürkészésére száználmanyan kevés az emberi tudás. Elbizakodottak, büszkék vagyunk, mert hozzávetőlegesen — néha egész pontosan — meg tudjuk mondani milyen lesz holnap az idő, sőt azt is, hogy a Halley-üstökös mikor lesz ismét látható. Sikereinkben mindinkább elfeledkezünk a szerénységről és ha egy repülőgépnek sikerült az északi vagy déli sark felett elszállnia, már azt hisszük, hogy teljhatalmu urai vagyunk a természetnek. Hirtelen azonban egy szélvihar szágulál végig a földön s pillanatok alatt elsöpör mindent, amit ember alkotott. Amerikában csak a halottak száma közel három ezerre rug, akiket a legutóbbi tornádó a romok közzé temetett. Az emberi elme produktumai működésbe lépnek, rádiók továbbítják a szörnyű katasztrófa híreit, megjelölik annak útját, finom műszerek pontosan meg-

állapítják az orkán sebességét... De hogy mikor követi ezt a tornádót egy másik, hogy hol fog egy újabb tornádó ismét végigsöpörni, azt épp úgy nem tudjuk, mint ahogy nem tudunk például arra a nagyon egyszerű kérdésre felelni, hogy — miért kék az ég?

Figyelő.

CSENDŐR LEKSZIKON.

149. Kérdés. Hogyan kell értelmezni a Szut. 310. pontjának e) alpontját, amely szerint a csendőr elővezetni köteles azt, akit éjnek idején gyanus körülmények között, gyanus eszközök birtokában talál.

Válasz. A levélíró a Szut.-nak ezt a pontját úgy magyarázza, hogy pl. éjnek idején valakit vasrud lopáson értet a járőr s mert az illetőt a lopott vasrud — tehát gyanus eszköz — birtokában találja, ennek a pontnak az alapján elővezeti. Ez a magyarázat nem helytálló. A vasrud ebben az esetben nem gyanus eszköz, hanem egy már elkövetett bűncselekményhez tartozó bűnjel. A járőrnek tehát ebben az esetben be kell vezetnie a nyomozást s annak fejleményei szerint kell eljárnia a gyanusítottal szemben. A Szut. említett pontjában a hangsúly elsősorban a gyanus körülményeken van. Vagyis amikor a járőr nem kétségtelen, befejezett vagy megkezdett bűncselekménnyel s annak tettesével áll szemben, hanem csak a gyanus körülményekből lehet arra következtetni, hogy bűncselekmény készül vagy esetleg bűncselekmény követetett el s mert a gyanus körülményekhez a gyanus eszközök (betörő szerszámok, emberölésre alkalmas eszközök, lázító röpiratok stb.) is hozzájárulnak, a járőrnek elő kell vezetnie az illetőt, hogy alaposabban kérdőre lehessen vonni, mit keresett ott, olyankor és olyan eszközök birtokában, ahogyan a járőr találta. Lehet, hogy az illető elfogadható magyarázatot tud adni s így az eljárást nem kell ellene tovább folytatni, de az is lehet, hogy az illető nem tudja a viselkedését kellőleg igazolni s így további eljárásra szükség van. Gyanus körülmények között találja a járőr például azt, aki éjszaka egy üzlet ajtaja előtt ólalkodik s amikor a járőr eléje toppan, el akar osonni; a járőr azonban megállítja, kérdőre vonja, mit keres ott, amire az illető elfogadható választ adni nem tud s megállítja a járőr azt is, hogy az illetőnél betörő szerszámok vannak. Ezt az egyént a járőr éjnek idején gyanus körülmények között — az üzlet körül ólalkodva — és betörőszerszámok, tehát gyanus eszközök birtokában találta s így ennek a pontnak az alapján elő kell vezetnie.

150. Kérdés. Hogyan kell értelmezni a Szut. 380. pontjának ama kitételét, amely szerint a vadászfegyverek és fegyverigazolványok illetvekeivel kapcsolatban elkövetett egyéb kihágások eseteiben a löfegyvert csak akkor kell őrizetbe venni, ha közbiztonsági szempontból szükségesnek mutatkozik.

Válasz. A Szut. 379. pontjában fel vannak sorolva azok a kihágások, amelyek esetében a vadászfegyvert őrizetbe kell venni, tekintet nélkül pl. arra, hogy a közbiztonság szempontjából ez szükséges-e vagy sem. Ezek olyan esetek, amikor a vadállomány kiméltése érdekében kell megfosztani a vadászó eszközöktől azokat, pl. orvvadászokat, tiltott időben vadászókat, akik tovább folytathatnák a vadállomány meg nem engedett pusztítását, ha a vadászfegyver náluk maradna, aiktól tehát a fegyvert vadászati érdekből kell elvenni. A Szut. 380. pontja olyan kihágásokra vonatkozólag intézkedik, amelyek esetében nem kell attól tartani, hogy

az, akit valamely vadászati jövedéki kihágáson ér a járőr, a nála hagyott fegyverrel meg nem engedett módon fog vadászni, akitől tehát tisztán vadászati érdekekből a fegyvert elvenni nem szükséges. Ellenben ilyen kihágás esetében is őrizetbe kell venni a löfegyvert, ha pl. a járőrnek adatok vannak a birtokában arra vonatkozólag, hogy az illető egy haragosának az életére tör vagy kommunista érzelmű, valamely titkos fegyveres alakulatnak tagja, akinél a fegyver állambiztonsági szempontból aggályos. Ha tehát a löfegyver nála marad, azzal a vadászati kihágások körén kívül eső bűncselekményt követhet el.

151. **Kérdés.** *Büntetendő cselekmény-e az, ha valaki egyetlen ülőhelyű kerékpárjára kapaszkodó utast vesz fel s valamely forgalmas utcán ily módon hajt végig?*

Válasz. Kerékpárral való közlekedés országos szabályozását a 92.159. K. M. 1897. sz. rendelet tartalmazza. Ez a rendelet nem foglal magában kifejezett tilalmat arra vonatkozólag, hány személy foglalhat helyet a kerékpáron. Ha a kerékpáron csak egy ülés van, amelyet a kerékpár vezetője foglal el, a kerékpáron helyet foglaló másik egyén kétségtelenül akadályozza a kerékpár kormányát kezelő egyént ama kötelességében, hogy kerékpárját kellő elővigyázattal vezesse. Ezenkívül annak a kerékpáron igen kényelmetlen helyzetben kapaszkodó egyénnek testi épsége sincs valami szilárd biztonságban, ha el is tekintünk attól, hogy a kerékpárt vezető egyén biztonságát is veszélyezteti, akadályozván őt a kellő elővigyázatban. A forgalom biztonsága és rendje, valamint a testi épség megóvásával kapcsolatos szempontok tehát nagyon is megokolttá teszik, hogy ha a járőr ilyen kerékpározókat lát, hívja fel a kapaszkodó utast a kerékpárról való leszállásra. Ha felhívásának nem engedelmességek, az idézett rendelet 16. §-ába ütköző kihágást követik el.

Amennyiben a kerékpárral való közlekedést helyhatósági szabályrendeletek is szabályozzák, a feljelentés megtételekor ennek a szabályrendeletnek rendelkezéseit kell első sorban ismerni.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Gyermekölés tetteseinek kiderítése.

Irta és nyomozta SILLÓ LŐRINCZ törzsörmester (Törökszentmiklós)

Antal János Törökszentmiklós község határában Pusztaszenttamáson lakó mezőőr 1928. évi július hó 15-én feleségével a fenti örsnek egy levelet küldött, melyben szó szerint ez állott: »Jó napot kívánok. Tiszthelyettes ur alázatosan jelentem, hogy a felügyeletemhez tartozó Pusztaszenttamáson gróf Almásy Imre-féle kiosztott földön a tengeri között egy meghalt gyermeket találtak, kinek még csak a két lába van meg.«

Örsparancsnokom a levél tartalmát elolvassván, Takács Elek csendőr járőrtársammal szolgálatba vezényelt azzal a paranccsal, hogy az utvonalon portyázzunk a 15 kilométer távolságra levő Antal János mezőőr Pusztaszenttamáson levő lakásáig, ott a meghalt gyermekügyben a nyomozást ejtsük meg.

Aznap 18 óra 30 perckor a mezőőr lakásához érkezünk és kikérdeztük a talált gyermekhullára vonatkozólag. A mezőőr előadta, hogy 1928 július hó 14-én 14—15 óra között az őrizetére bízott Pusztaszenttamás nevű határrészen jártában találkozott Hoppál Mihály nevű törökszentmiklói

földmivessel, aki elmondta neki, hogy tengeri földjén egy gyermekhullát talált, melyről a husrészeket a férgek nagyrészt már lerágták. Kérte őt, hogy az esetről tegyen jelentést a csendőrségen, mert neki még másutt is van aratni valója s ezért a községbe hazamenni nem akar. Ő azután Hoppállal a helyszínre ment, ahol látta, hogy tényleg ott van a gyermek hullája.

Antal mezzőörnek ezen előadását meghallgatva, kértem őt, hogy vezessen bennünket a hullához. A helyszínre megérkezve a hulla körül lábnyomot vagy más bűnjelt képező tárgyat nem találtam.

Ezután a hullát vizsgáltam meg, lemértem a koponyától a lábak végéig még épségben maradt csontokat s megállapítottam, hogy a gyermek hullája 50 cm. hosszú, tehát egy rendesen fejlett gyermekről van szó.

A hulla vizsgálása alkalmával a nyakcsigolya csonton kétszer körülcavarva 1 darab 73 centiméter hosszú dohány-csomagoló zsineget találtam, ami arra engedett következtetni, hogy a gyermeket megfojtották. A hulla a tengeri között volt, töklevelekkel letakarva.

A közelben tanya vagy emberek lakásául szolgáló kunyhó nem volt. A mezőörön kívül senkit a közelben nem találtam, akitől az esetre nézve felvilágosítást kaphattam volna. A tengeri földet környező buzatáblákon a buza már mindenütt le volt aratva s kereszttekbe rakva. Az a meggyőződés érlelődött meg bennem, hogy a gyermeket ott a környéken aratási munkát végző nő szülhette meg a helyszínen, aki az ujszülöttet el akarta pusztítani és hogy a sirását ne hallják meg az aratómunkások, megfojtotta.

Ezen feltevésből kiindulva indítottam meg a nyomozást a tettes kézrekerítése végett.

Mivel a mezőörök a földek tulajdonosait, illetve bérlőit rendszerint ismerik, azok neveit Antal mezzőörtől kérdeztem meg és valamennyit felírtam. Ezután a felírtak körében tapintatosan és feltűnés nélkül puhatolózni kezdtem az iránt, hogy a női családtagok között ki állott a gyermekhulla megtalálását megelőző időben áldott állapotban.

Ezt ilyen módon megállapítani nem sikerült. Senki sem tudott vagy akart tudni arról, hogy valaki a tulajdonosok, bérlők vagy azok aratómunkásainak női tagjai között terhes lett volna. Kedvemem nem vesztettem el és nem akartam feladni a már említett feltevésemet sem, t. i., hogy a tettet azok sorában kell keresnem, kik aratási munkálatokat végeztek.

Kitartásomat siker koronázta.

Megtudtam sok utánjárás és más tárgyú beszélgetések kapcsán az egyik aratómunkástól, hogy volt közöttük egy aratóleány, Biró Margit,* aki július 10-én beteg lett, az aratási munkálatokat félbeszakította, hazament és onnan csak nap elteltével tért vissza.

Ezután Biró Margit lakására mentem, de a leányt nem találtam otthon. Mostoha anyja kérdéseimre elmondta, hogy a leány teherben volt s július 10-én aratómunkáról nagy vérzéssel hazament. Ekkor 4 napig otthon tartózkodott, azután újból visszament atyjához aratni.

A határba visszamentem, hol gyanúsítottat feltalálva az esetre kikérdeztem. Tettét eleinte tagadta, de rövid idő múlva, amikor a beszerzett adatokat elébe tártam, beismerete, hogy teherben volt, amiről csak mostoha anyja tudott, édes atyja nem. 1928 július hó 8-án atyjával és 2 fiutestvérével Pusztaszenttamásra aratni mentek, hol ő marokszedő munkát végzett. Másnap a délutáni órákban szülési fájdalmakat érzett, bement a tengeri közé s ott egy leánygyermeket szült. Ott feküdt kb. 4 órán át s hogy atyja gyanuját elhárítsa, újból vissza akart menni dolgozni, de akkor

*) Gyanúsított nevét megváltoztattuk. Szerk.

a gyermek sirni kezdett. Hogy a gyermeksirást atyja és testvér öccsei ne hallják meg leoldta aratóbocskorának dohánycsomagoló zsinegből készült kötelékét s azzal a gyermeket megfojtotta. A hullát száraz tőklevelekkel takarta be és otthagyta a tengeri között. Másnap kiment ugyan a földre, de dolgozni nem birt, szekérre ülve visszament haza mostoha anyjához és ott maradt négy napig s csak aztán ment vissza újból atyjához aratni.

Nevezettet gyermekölés büntettségért elfogtam és a szolnoki kir. ügyészségnek átadtam.

*

A nyomozó járőr igen gyakran áll abban a helyzetben, hogy a bűncselekmény színhelyén semmi olyan nyomot vagy bizonyítékul szolgáló oly tárgyat, mely a bűncselekmény kiderítését megkönnyítené, nem talál. Ily eseteket bizony a járőr csak helyes következtetésével, leleményességével és fáradságot nem ismerő s minden irányban kiterjedő puhatóldzásával s azok során szerzett bizonyítékokkal tud kideríteni.

Ezt bizonyítja fentebb leirt eset is.

Ezen esetet fiatalabb bajtársaimnak tapasztalatszerzés céljából írtam le, hogy meggyőződést szerezzenek maguknak arról, hogy nemcsak akkor lehet a bűncselekményt kideríteni, amikor annak szemtanui is vannak és tárgyi bizonyítékok állnak rendelkezésre, hanem akkor is, ha azok hiányoznak. A fáradságot nem ismerő kitartás és lankadatlan tovább puhatólás meghozza ily esetekben is az eredményt.

KÜLFÖLDI CSENDŐRSÉGEK

A jugoszláv csendőrség.

(22. közlemény).

Fogolykíséret.

A csendőrök által elfogott egyszemélyeket ha katonaiak, a katonai, ha polgáriak, a polgári hatóságokhoz kell bekísérni. Ha azok a hatóságok, melyeknek a fogoly átadandó, nincsenek az örskörletben, akkor a következő örsig kell a foglyot kíséreni, amely az illetékes hatósághoz vezető út mentén van s ennek az örsnek a csendőrei tovább kísérik a foglyot ugyanígy, amíg a fogoly az illetékes hatóságnak átadatik.

Kísérés közben a fogollyal senkinek sem szabad beszélgetni s közeledni sem szabad hozzá senkinek. Ha szüksége van itálra — de nem szeszitalra — és ételre, azt csak a csendőr jelenlétében és valamely külön helyen szabad elfogyasztania.

A csendőröknek nem szabad megengedniök, hogy utközben a foglyot valaki tettel vagy szóval sértegesse, szidalmazza.

Ha a fogoly utközben megbetegszik vagy éjjeli szállásra érkezik a kíséret, úgy az első esetben — ha lehetséges — orvost kell segítségül hívni, a második esetben pedig a községi vagy rendőrhatalomhoz kell fordulni éjjeli szállásért.

A hatóságok rendelik el, milyen módon kell az illető egyént bekísérni: gyalog, kocsin vagy vasuton. Sohasem a kíséreni csendőr dönti ezt el.

Ha utközben a fogoly azt mondja, hogy nem tud tovább gyalogolni, ezt be kell jelenteni a legközelebbi községi vagy rendőrhatalomhoz, amely el fogja rendelni, hogy a foglyot orvos vizsgálja meg, s véleményt adjon, melynek alapján a hatóság tovább intézkedik.

A veszélyes büntetteseket, valamint az olyanokat is, akiknél előrelátható, hogy rokonaik vagy a helybeliek ki-

szabadithatnák, nem kell éjjel bekísérni, de különösen nem szabad ezt tenni kevésbé biztos helyeken.

Az elővezetéshez kirendelendő csendőrök számát az örsparancsnok határozza meg az elővezetendő személyek száma arányában, valamint azon helységek és tájak lakosainak hangulata, stb. szerint, ahol az illető személyeket átkísérik.

Az elővezetésekre vonatkozólag a szolgálati szabályzat IV. része — örszolgálat — irányadó.

Ellenőrző szolgálat.

Az ellenőrző szolgálat teljesítésének célja és módja: Az ellenőrző szolgálat célja az, hogy az örsparancsnok meggyőződést szerezzen róla, hogy a járőr leportyázza-e az összes elrendelt tereptárgyakat; hogy a járőr a tereptárgyakat az előirt időben portyázza-e le; hogy a jelentéktelenebb, kisebb közbiztonsági zavarok el vannak-e háritva és hogy a járőr a szolgálatban kifogástalanul viselkedik-e?

Az ellenőrzés tehát kiterjed:

a) A szolgálat pontos teljesítésére az e célra meghatározott időre való tekintettel.

b) Hogy a parancsnok pontosan és a kapott meghagyás szerint foganatosíttassanak.

c) A járőrnek a szolgálatban tanusítandó kifogástalan magatartására.

Az ellenőrzés módja a következő:

1. Követni a járőrt tereptárgyról tereptárgyra, az örsjárat portyázásának egész ideje alatt.

2. A járőrnek elébe megy az ellenőrző.

3. A járőrt valamelyik tereptárgynál megvárja.

4. A járőrt szolgálat közben egy vagy több tereptárgynál meglepi:

A szabály az, hogy az ellenőrzés összes módjai megjelentésszerűek legyenek, ennél a szolgálatnál tehát minden sablont kerülni kell.

A járőrszolgálatban levő csendőrök fenti négy módon való ellenőrzése ellenőrző szolgálatnak nevezetik.

Az olyan örsökön, melyek létszáma legalább 4 fő, az örsparancsnok egy naptári hónapban 4 ellenőrző szolgálatot teljesít a 2., 3. és 4. pont szerint és pedig kettőt nappal és kettőt éjjel. Egy ellenőrző szolgálatot pedig az 1. pont szerint köteles végezni.

Az örsparancsnok nemcsak 3, hanem 4 vagy több csendőrből álló örsön is teljesen biztonságos viszonyok között az ellenőrző szolgálatot nappal maga is végezheti.

Az 1. pont alatt említett ellenőrző szolgálatok a 3—5 fős örsökön 1—2 nappal előbb indítandók annak a járőrnek visszatérése előtt, melyet az örsparancsnok ellenőrizni szándékozik, míg a 6 vagy több fős örsökön a járőrszolgálatba való elindulása után 2—3 óra múlva indítandó az ellenőrzőjárőr.

Az ellenőrzőjárőr a rendes járőrt az örsállomásig követi és meggyőződik annak ténykedéséről és magatartásáról.

Az ilyen ellenőrző járőrnek meg kell győződnie, hogy a járőr, melyet ellenőriz, teljesítette-e a szolgálatba való elindulása előtt nyert rendelkezést; hogy előírás szerint portyáz-e a tereptárgyakon, hosszabb ideig nem tartózkodik-e, tartott-e, hol és milyen hosszú pihenőket; mit portyázott le s a tereptárgyakon kikkel érintkezett, stb.

Ha az örsparancsnok ellenőrzőszolgálatba indul s szolgálatban éri az éjszaka, ne térjen vissza haza egyedül, hanem csatlakozzék ahhoz a járőrhöz, melyet ellenőriz.

Az örsparancsnok ahhoz a járőrhöz, melyet ellenőriz, csak akkor csatlakozik, ha előrelátja, hogy az örsállomásra való visszatérés alatt az uton eléri az éjszaka, ellenkező esetben kötelessége, hogy az örsállomásra a legrövidebb uton bevonuljon.

Ettől a szabálytól az örsparancsnok csak abban az esetben térhet el, ha bevonulása közben nyomozást kell

meginditania vagy pedig rossz idő éri utól. De ilyenkor is mihelyt lehet köteles az őrsre bevonulni.

Ha az őrsparancsnok ellenőrző szolgálat közben a járőrt, melyet ellenőriz, nem találja annál a tereptárgynál, ahol meg akarta lepni, köteles a járőrt keresni (elébe megy) és rendes körülmények között nem szabad az őrsre bevonulnia, míg járőrrel nem találkozott és a szabálytalanság okát meg nem állapította.

Szakaszszékhelyen azon idő alatt, amikor az őrsparancsnok helyettesíti a szakaszparancsnokot, az ellenőrző szolgálat teljesítésének kötelessége az őrsparancsnok helyettesére hárul, aki havonta ugyanannyi ellenőrzőszolgálatot köteles teljesíteni, amennyit annak a parancsnoknak kellene teljesítenie, akit helyettesít.

2. Az ellenőrzőszolgálat idejének meghatározása.

A 2., 3. és 4. pont alatt felsorolt ellenőrzőszolgálatok időtartamát kétféle kulcs szerint kell meghatározni:

a) Azon kulcs szerint, mellyel az őrjáratok leportyázásának az időtartama szabatik ki és

b) Azon kulcs szerint, mely szerint az elővezetés tartama szabatik meg.

Az a) pont alatt említett kulcs szerint azon ellenőrzőszolgálatok időtartama szabatik meg, melyek a járőrök kettő vagy több tereptárgynál ellenőrzik.

A b) pont alatt említett kulcs szerint azoknak a rövidebb ellenőrzőszolgálatoknak az időtartama szabatik meg, melyek a legrövidebb uton haladnak valamely tereptárgyhoz a járőr ellenőrzése céljából és ugyanezen irányban térnek vissza az őrsállomásra.

c) Felszólított szolgálat.

A felszólított szolgálatok az illetékes parancsnokok és állami hatóságok meghagyására végeztetnek. (Lásd a csendőrség alakulatairól szóló szabályzat 47. és 48. szakaszát.)

d) Ügyelet.

Az ügyeletes szolgálat a szolgálati szabályzat III. része 12. szakaszának értelmében teljesítendő az összes őrsállomásokon, melyeknek létszáma 10 vagy ennél több fő és a szakasztól fölfelé minden parancsnokság székhelyén.

Az 5—10 főnyi tényleges létszámmal bíró őrsökön tűz-ellenőrző szolgálat is tartandó — Szolgálati szabályzat III. rész XVI. szakasz — és pedig az őrsparancsnok utasítása szerint, aki pontosan rendeli el ezen szolgálat módját, a szakaszparancsnok kötelessége pedig az, hogy szükség szerint ezen szakasz 81. pontja értelmében szabályozza ezt a szolgálatot.

Ezen szolgálatot a csendőrlaktanyákban fennálló viszonyok szerint kell rendezni s azt csak akkor kell felfüggeszteni, amikor a közbiztonsági viszonyok ezt megkívánják.

Pihenők.

A katonai büntetőtörvény rendelkezései szerint a szolgálati szabályzat IV. része ellen vétő csendőröket felelőségre kell vonni és pedig a IX. fejezet rendelkezései értelmében, mely az őrségi és őrjárat szolgálatról és az ügyeletről rendelkezik.

A csendőrjárőrök szolgálatára való tekintettel szükséges, hogy a csendőr tudja, hogy szolgálatteljesítésének ideje alatt mikor pihenhet.

Erre nézve irányelvek:

A járőrnek egy óráig tartó pihenése »rövid pihenő«, 1—3 óráig »középpihenő«, négy órai vagy még ennél is hosszabb pihenő pedig a »nagypihenő«.

Pihenőkön a következők vannak megengedve:

a) Rövid pihenőn a járőr fegyverzetét és felszerelését leveheti és maga mellé helyezheti, a lábbelit pedig rendbe hozhatja.

b) Középpihenőknél, melyek — ha lehetséges — fedél alatt legyenek, a járőr a rövid pihenőre nézve megengedettekén kívül ruházatát is levetheti, ha szükséges, hogy azt szárítsa. Ha erre nem volna szükség, a járőr felöltözve aludjon.

Szabály szerint az ilyen pihenőt a járőr tagjai csak fölváltva élvezhetik. Ha azonban biztos helyen pihennek, a járőr tagjai egyszerre alhatnak, de csak felöltözve.

c) Nagypihenőn meg van engedve a csendőröknek, hogy levetkőzzenek, ágyba feküdjenek és egyszerre aludjanak.

d) A közép- és nagypihenőn a járőr fedél alá mehet.

Kulcs a pihenőkhöz.

Szolgálat tartama	A pihenő minősége és tartama			Szolgálat tartama	A pihenő minősége és tartama			
	r ö v i d	közép	nagy		rövid	közép	n a g y	
1—4	Minden órai szolgálatra	$\frac{1}{4}$ óra		18—24	Minden 2 órai szolgálatra $\frac{1}{4}$ órás pihenő			
4—8		$\frac{1}{4}$ óra		24—30		1 órai		
8—12	Minden két órai szolgálatra	pihenő	2 óra a szolgálat közepén van a viszonyokhoz mérten	30—36		2 két órás	pihenő	
				36—48		1 két órás		1 négy és 1 nyolc órás
12—18		$\frac{1}{4}$ óra		48 óránál több	Minden 24 órai szolgálatra 1 két órás		Minden 24 órai szolgálatra 1 nyolc órás	pihenő

Bármilyen pihenőt tartson is, egy csendőrnek sem szabad a pihenő helyéről semmiféle kifogás alatt sem eltávoznia, ha csak azt a járőrvezető el nem rendeli.

A pihenők a községházán, ahol pedig ez nincs, tekintélyes emberek házaiban (vezetők, előjárók, stb.) tartandók.
(Folytatjuk.)

TISZTIKASZINÓI HIREK

Felhívás. A m. kir. honvéd és csendőr tisztikar számos tagja szaktudásának bővítésére, általános műveltségének fejlesztésére, avagy tudományos kutatások végzése szempontjából, otthonában szerény keretek között könyvgyűjteményt igyekeznek magának létesíteni. A legtöbbben idő folyamán egész kis könyvtárat gyűjtenek össze, de sokan vannak olyanok is, kik bibliophil szempontból építik ki könyvgyűjteményüket vagy házikönyvtárukat.

Ma, amikor szerény anyagi viszonyaink a csak vásárlás útján való gyűjtést igen nehezé teszik, a csere alapján való gyűjtést kell — a bélyeggyűjtökhöz hasonlóan — megszerveznünk. Mindenkinek van fölösleges könyve, ami gyűjteményébe nem illik; azt, kiváló egységárjegyzékek alapján bajtársi körben igazságosan elcserélheti és ily módon gyűjteményét a maga választotta irányban tökéletesítheti.

A csere lehetővé tétele céljából a Tiszti tudományos kaszinó keretén belül »Tiszti Könyvgyűjtők Köré«-be kell, a bélyeggyűjtökhöz hasonlóan tömörülnünk, ahol bajtársi körben szerény keretek között felesleges kiadások kizárásával hódolhatunk könyvgyűjtő kedvtelésünknek. E tömörülésünknek nemcsak az lesz az előnye, hogy a gyűjtők gyűjteményüket fejleszthetik, hanem az is, hogy idősebb bajtársaink régebbi ritka katonai szakmunkái és gyűjteményei nem a papírmalomba vagy az antikváriusok padlására, hanem körünk útján ismét fiatal tisztjeink kezébe fognak kerülni nem uzsora áron, hanem csere útján. Különösen a magasabb kiképzésre törekvők jutnak majd ilyen módon előnyösen a könyvtárusnál ritkán, de annál drágább áron található könyvekhez.

Tagsági díj nem lenne, vidéki tagoknak azonban a portó-költségeket meg kellene téríteniök. A kör az Országos Tisztikaszinó Egyesület egy helyiségében hetenként egyszer pénteken 18 h-tól 19 h-ig tartaná meg a csere és bibliophil előadásokat célzó összejöveteleit. A cserebe bejelentett könyveket az összejöveteli helyiség egy üvegszekrényében zár alatt kiállítanók s arról pontos előjegyzést vezetnénk; vidéki tagjainkat a beküldött cserekönyvekről havi értesítések útján értesítendők.

A kör az első összejövetelkor intézősége, azaz elnököt, ügyvezető alelnököt és titkárt választana egy évre. Ezek hárman az ügyvitelre vonatkozólag alapszabályokat dolgoznak ki.

Felkérjük bajtársainkat, akik a Tiszti Könyvgyűjtők Körébe lépni óhajtanak, sziveskedjenek ezen szándékukat levélben lehetőleg 1928 október folyamán Tiszti Könyvgyűjtő Kör Intézősége Budapest, I. ker. Színház-utca 7. sz. II. emelet 151. szoba címre bejelenteni. A levélben kérjük közölni azt is, hogy a jelentkező a könyvgyűjtés mely ágával óhajt foglalkozni. Ugyancsak felkérjük bajtársainkat, hogy az elcserélendő könyveikről összeállított jegyzéket ezen időpontig szintén beküldeni sziveskedjenek. A könyvjegyzékbe: a könyv írójának a neve, a könyv címe, alakja (8 rétt, 4 rétt), mely évben és hol adták ki, hány oldal és milyen kötésben. (Bőr, vászon, félvászon, fűzve, diszkötés) felveendő lenne.

Az első könyvgyűjtő összejövetel 1928 október 12-én lesz 18 h-kor a Tiszti Kaszinó kis tanácstermében.

Tiszti Könyvgyűjtők Köre.

HIREK

Dicséretetek. A Kormányzó ur Öföméltósága gödöllői nyaralása befejeztével bucsukihallgatáson fogadta a gödöllői csendőr szárny parancsnokát Császár István századost, mely alkalommal hangsúlyozva, hogy az ideai különleges szolgálat fokozottabb mérvben vette igénybe a legénységet, a gödöllői tartózkodása alatt teljesített szolgálatokért legmagasabb elismerését és köszönetét fejezte ki és egyben meghagyta, hogy úgy ez, mint teljes megalégedése az összes Gödöllőn szolgálatot teljesített csendőröknek tudomására adassék. — A m. kir. csendőrség felügyelője a szombat-helyi csendőrkerület állományába tartozó Erdődi János és Biró Zsigmond tiszthelyetteseket f. évi február 10-én Bösárkány községben történt betöréses lopás ügyében, előbbi helyettes szakaszparancsnoki, utóbbi járőrvezetői minőségben lefolytatott leleményes, fáradságot nem ismerő buzgalommal teljesített eredményes nyomozásért felügyelői dicsérő okirattal látta el. — A m. kir. székesfehérvári II. csendőrkerület parancsnoka Pintér Sándor százados, volt győri csendőriskola parancsnokot a legénység kiképzése, hazafias és erkölcsi nevelése terén nagy szorgalmával és az átlagon felülemelkedő munkaszeretetével elért szép eredményéért; Martinkovics Mihály tiszthelyettest a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése, valamint a közétkezés vezetése és gyarapítása körül nagy szorgalommal és fáradságot nem ismerő kitartással kifejezett igen eredményes tevékenységéért; Borbély Ferenc tiszthelyettest a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése terén kifejtett igen buzgó és fáradságot nem ismerő eredményes tevékenységéért; Kis Károly csendőrt a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése terén kifejtett igen szorgalmas és buzgó tevékenységéért, továbbá az iskola irodai munkálatainak elvégzése körül előjáróinak odaadó lelkiismeretes támogatásáért; Putz György és Kovács János I. csendőröket a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése terén három éven át kifejtett igen buzgó és lankadatlan szorgalommal végzett igen eredményes tevékenységéért; Bazsika Imre őrmestert f. évi július 6-án egy vasuti mozdony szikra által felgyulladt 100 holdas buzatáblán a tűz tovább terjedésének megakadályozása körül szolgálaton kívül kifejtett bátor és fáradságot nem ismerő tevékenységéért, mely alkalommal önmaga is 6 napig gyógyuló sérülést szenvedett, a szolgálat nevében dicsérő okirattal látta el; Zeman János őrmestert a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése terén kifejtett igen buzgó és fáradságot nem ismerő tevékenységéért, valamint a sportkiképzésnél tanusított igen jó példaadásáért; Lang Ferenc, Veninger József, Cserkúti Sándor, Szabó István I., Tóth István, Erdélyi János és Zombori József őrmestereket a székesfehérvári csendőriskolánál a próbacsendőrök kiképzése terén kifejtett igen buzgó és fáradságot nem ismerő tevékenységéért, nyilvánosan megdicsérte. — A m. kir. debreceni VI. csendőrkerület parancsnoka Magyar István és Nagy Vince tiszthelyetteseket, Balog András törzsőrmestert, Kiss Károly őrmestert és Berényi Károly csendőrt egy embernek a vízbőlmentése körül kifejtett közreműködéséért, Németh András, Czene György, Cibere Miklós őrmestereket és Gácsai József csendőrt a Kormányzó ur Öföméltóságának Kenderesen léte alkalmával a biztonsági szolgálatban hosszabb időn át kifejtett buzgó és eredményes szolgálatukért, nyilvánosan megdicsérte.

A pécsi Zrinyi Akadémia megnyitása. A pécsi Zrinyi Akadémia első évfolyama f. évi október hó 1-én kezdte meg működését. A megnyitás háziünnepség keretében történt. Nyitva marad a munkásvédelmi és kuruzslási kiállítás. Az ipari balesetek és foglalkozási betegségek nemzetközi

kongresszusa alkalmával rendezett munkásvédelmi kiállítást, amely a kuruzslási és babonakiállítás anyagával együtt a társadalomegészségügyi intézet Eötvös-utca 3. számú palotájában van, október 15-ig nyitva tartják.

Helyesírás. A csendör sok írásbeli munkát végez, sokat fogalmaz, ami mind nehezebb munka, mert érthetően és helyesen kell írni jelentéseinket. Az értelmes fogalmazást kellő szorgalommal csak megtanulhatjuk néhány évi gyakorlattal. A helyesírás megtanulása azonban már nagyobb gyakorlatot kíván, azért még közép- vagy főiskolát végzettek is kéznél tartják a helyesírási szótárt, ami érthető is, hiszen közel 20 ezer magyar szó van, melyeknek a helyes leírása csak sokévi gyakorlattal sajátítható el. A tözők írásánál még nehezebb a ragozott és képzett szók írása. Bizony könnyen könnyen eltévedünk az ilyen szók írásánál például: *önként, önkénytelen, közönséges, közömbös, aggat, szaggat, patazkik, ad, add, mond, mondd, áld, áldd, beljebb, lejjebb, feljebb, híja, hiány, ujjong, ujólag, állhatatos, állkapocs, vállalkozik, álhaj, álhír, szalag, halad, halhatatlan lélek, hallhatatlan hang, minél, mennél, érettség, éretlenség, jelettség, jeletlenség, stb.* És igen nehezen megjegyezhető szóalakja a magyarnak 5—6 ezer van. Úgyesen állította össze a helyesírás tudnivalóit *Helyesírási szótárban Horváth Endre* korrektor, nyelvész író. A szótár körülbelül minden magyar szót és közel 10 ezer idegen szót hoz. Az egyetlen helyesírási szótár, amelyben minden szó írásmódja megvan. A könyv ára 3 pengő, a csendőrség tagjai azonban kivételesen 2 pengőért kapják, ha azt egy hónap alatt, tehát f. év november 15-ig a szerzőnél megrendelik. Cím: Horváth Endre, Kispeszt, Hunyadi-utca 138. Megrendelést

gyűjtőknek 10 példány rendelésnél 1 tiszteletpéldányt ingyen küld.

Elöléptek: A m. kir. budapesti I. csendörkerületben törzsörmesterré: *Stump János, Ács Domokos és Solymosi Lajos* örmesterek. — Örmesterré: *Tarai Gyula, Szálkai Sándor, Bulejsza János, Zsámbok János, Kerekes Pál és Ecséri István* csendörök. — A m. kir. székesfehérvári II. csendörkerületben törzsörmesterré: *vitéz Molnár Sándor* I. örmester. — Örmesterré: *Pelyhe László, Meixner József, Józsa János I., Gombás József I., Szalai Lajos II., Végh Lajos II.* és *Bódis Pál* csendörök.

Házasságot kötöttek: A m. kir. budapesti I. csendörkerületben: *Ürge András* tiszthelyettes *Urbán Teréziával* Budapesten. — A m. kir. székesfehérvári II. csendörkerületben: *Lupán József* tiszthelyettes *Veress Szidoniával* Kenderesen; *Lupán András* tiszthelyettes *Veress Emiliával* Kenderesen; *Vas Mihály* törzsörmester *Mészáros Juliannával* Bana községben (Komárom és Esztergom k. e. c. vm.); *Fehér Gyula* örmester *Szalai Margittal* Nagyigmádon; *Horváth Endre* örmester *Simon Rozáliával* Litér községben (Veszprém m.); *Szücs József* örmester *Tóth Jolánnal* Csákerény községben (Fejér m.).

Halálozás. *Ajra Ferenc* békési örsbeli törzsörmester f. évi szeptember hó 21-én agyvérzésben Békésen hirtelen elhunyt. Temetés szeptember 23-án a hozzátartozók és bajtársak nagy részvéte mellett ment végbe ugyanott. Nevezett mint a testületnek igen törekvő, buzgó tagja fenytés nélkül szolgált megszakítás nélkül huszonnégy esztendőn át a csendőrségnél. A kiméletet nem ismerő hirtelen bekövetkezett halál nem engedte meg, hogy negyedszázados szol-

Egyedüli magyar hangszergyár az országban!

Általánosan elismert! Világmarca! Hegedű, tárogató, harmonika és az összes vonós és fúvós hangszerek. Romlott hangszerek javítása. Zenekarok felszerelése közvetlen a gyári áron. Árajánlatot ingyen küld az

Első Magyar Hangszergyár STOWASSER

kir. udvari szállító, a Rákóczi-tárogató feltalálója. — Bpest, II., Lánchíd-u. 5. Alapított: 1770. évben. Csendöröknek kedvezményes részlelfizetés!

IRÓGÉPEK POLYGONE

Csendőrség állománya tartozóknak havi 10 és 30 pengős részlelfizetésre

CSEMICZKY LÁSZLÓ V., Alkotmány u. 16.

Vilmos császár utól jobbra a 3-ik ház. — Cimre sziveskedjék nagyon ügvelni.

A Csendőrségi Lapokban

csak olyan teljesen megbízható cégek hirdetéseit közöljük, amelyektől olvasóink bizalommal vásárolhatnak. Annak a cégnek a hirdetését, amely ellen a legkisebb jogos kifogás merül fel, azonnal töröljük, miért is kérjük olvasóinkat, hogy minden felmerült panaszt velünk közölni sziveskedjenek.

Elsőrendű német gyártmányu

KERÉKPÁROK és VARRÓGÉPEK

véglegesített csendöröknek előnyös

részlelfizetésre kaphatók

Kerékpár-, Varrógép- és Gramofonkereskedés

RÓNA ERNŐ

VI., Podmaniczky utca 71. szám.

A Csendőrségi Lapok részére HIRDETÉSEKET

kizárólag **Balogh Sándor** hirdetőirodája V., Bálvány-utca 12. **vesz fel.** Telefon: Aut. 157—83.

Mindennemű megkeresések erre a címre intézendők.

gálati jubileumát megérhesse. Feleségén kívül két kis gyermeke gyászolja.

Kérelmek. *Varga István* dunántuli urányfalusi illetőségű csendőrt keresi *Kiss József* szabadszállási örsbeli csendőr.

Györi Lászlót, aki 1904-ben Tótkomlóson csendőrörmesteri rendfokozatban teljesített szolgálatot, keresi *Májer Jánosné* Budakalász (Magyar-u. 14.) s kéri azokat, akik a keresetről tudnak, közöljék ezt vele levélben.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Olvasóink szíves figyelmébe!

Cikket nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk s azt közlés esetén megfelelően honoráljuk. Kéziratokat nem adunk vissza. A közleményeket kérjük az ivnek csak az egyik oldalára, lehetőleg félhasábosan és írógéppel vagy legalább is olvasható írással írni. Kéziratok sorsárol csak a szerkesztői üzenetek között adunk felvilágosítást, azért kérjük mindig megírni, hogy milyen jelige alatt válaszoljunk. Ha jelige nincs megjelölve, a szerző nevének kezdőbetűit és lakhelyét tüntetjük fel. — A szerkesztői üzenetekben mindenkinek válaszolunk, levélben senkinek, válaszbélyeget tehát felesleges beküldeni. Jeligéül kérjük kisebb helységek neveit választani, mert a gyakran használatos jeligékből származó félreértéseket csak így lehet elkerülni. — Büntetőjogi vonatkozású vagy közérdekű csendőrségi kérdésekre a Csendőr Lekszikron rovatban válaszolunk. Az előfizetést kérjük pontosan megújítani, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A hozzánk intézett leveleket így kell címezni: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest I. ker., Vár, Országház utca 30. szám“.

Békesség. 1. Az a körülmény, hogy az asszonynak gyermeke nincs, való okot nem képez. Epp úgy nem képeznek való okot mindazon tulajdonságok, amelyek a levélben le

vannak írva. A törvény megköveteli a válásnál azt, hogy az egyik házaspár a házastársi kötelességeket szándékos magaviselete által súlyosan megsértse. Ezenfelül még azt vizsgálja a bíróság, hogy az esetleges válóok következtében a házassági viszony annyira fel van-e dülva, hogy a felbontást kérőre nézve a további életközösség elviselhetetlenné vált. A jelen esetben alig van remény arra, hogy a bíróság a válást kimondaná. A válóper beadásához feltétlenül kell a házassági anyakönyvi kivonat, ezt tehát feltétlenül be kell szerezni. 2. Mindenkinek a nősülési kérvényét kivizsgálják. Azokét is, akik nem esnek a százalékos korlátozás alá. 3. Erre parancs van az örsön, nézzék meg. 4. Válasz a lekszikon rovatban.

Bácskai. A kiindulási pont nem helyes. 1918 tavaszán a korona már csak a felét érte az aranykoronának, 1918 őszén pedig már alig a harmadrészét. Tehát a 2000 korona, még ha teljes értékben lenne követelhető, alig ért meg 750 aranykoronát. Már most ezen összegnek a valorizációját lehet ugyan követelni, de a bíróságok rendszerint csak 30—50 százalékát ítélik meg a valorizálandó összegnek, ami a jelen esetben legfeljebb 400 pengőt tenne ki. Sőt arra is el kell készülnie, hogy a bíróság még kevesebbet ítél meg, mert teljesen a bíróság hatáskörébe tartozik a valorizáció mérvének megállapítása, amint a két fél vagyoni viszonyai az irányadók és különösen az a körülmény fontos, hogy mire fordította az adós a pénzt. Mert ha azon ingatlant vett, vagyis értékálló dolgot és ő azzal át tudta menteni a vagyonát, úgy a bíróságnak jogában áll teljes valorizációt is megítélni. De a jelen esetben az is csak 750 aranykorona volna. Igyekezzenek megegyezni, így gazdaságosabb mindkettőjüknek.

Disputation. Az az idő is külszolgalatban töltött időnek számít, amit a járőr pihenő gyanánt a laktanyában tölt. Ezt a közeljövőben rendeletileg fogják félreérthetetlen módon szabályozni, hogy a vezénylési pótdíjak felszámítása körül bizonytalanság ne legyen.

Vértes. Mindkét áthelyezése után külön-külön illetékes az átköltözködési átalány (1925. évi 9. sz. Cs. K.-ben megjelent 156.600/VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri körrendelet 4. §. D. fejezet c) pont értelmében). Kérheti kihallgatáson, hogy ügye szolgálati uton az illetékes gazdasági hivatalhoz felterjesztessék.

Balaton 21. A 155.675/VI. b. 1925. sz. belügyminiszteri

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju. a legerősebb strapára, méterje	— — — — — 16·80 P
Ugyanaz „Herkules Loden“ minőségben	— — — — — 19·50 „
Khaki kammgarn, szintartó, tiszta gyapju	— — — — — 18·50 „
Ugyanaz extra finomban	— — — — — 25·60 „
Csendőrkalap-toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelen van raktáron, tollforgókkal együtt	8·80 „

a 39 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

M Á R E R

egyenruházati intézetében

Budapest, VIII., Baross-tér 9.

a Keleti p.-udvar érkezési oldalán, a Baross-szoborral szemben.

Telefon : József 321—78.

FIGYELEM! A legmesszebbmenő fizetési feltételek!
Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem mellett működik.

Hegedű
Harmonlum
Tárogató csak itt a valódi
Cimbalom
Harmonika
Citera

és az összes hangszer, legjobbak, csakis itt a gyárban kaphatók.
Művésziesen javít, legjobb hurokat készít.
Árjegyzéket ingyen küld

MOGYORÓSSY GYULA m. kir. szab.
hangszergyára

Egyedüli magyar hangszergyár az országban

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 71.

Csendőrségnek részletfizetés kedvezmény

BUTOR olcsó és jó minőségben részletre is
DORMAN BÉLA

asztalos mesternél **Budapest, VIII., József-körút 25.**

Több mint 33 év óta a világot uraló ered. angol

The Champion kerékpárokat

Elsőrangú Central, Bobbin sülyesztős varrógépeket 20—24 pengős havi részletre.
Eredeti **Motobécane** francia motorkerékpárokat 840 pengőért előnyös részletre.

kerékpáralkatrészeket láncot, pedált, nagybani, eredeti gyári árban
nyergeket

külső gummikat 6.50, belsőt 2.10 pengőtől. — Kerékpárok 132 P.-tól feljebb.
LÁNG JAKAB ÉS FIA kerékpár- és varrógépnagykereskedők

Magyarország legnagyobb, legrégebb és legmegbízhatóbb kerékpár üzlete

Budapest, VIII., József-körút 41. szám.

Alapítva 1869-ben. Árjegyzék 1000 képpel ingyen, de kiemelendő miről kívánja.

körrendelet (Cs. K. 1925. évi 8. számában jelent meg) 6. bekezdése szerint a szolgálatteljesítés közben vagy a szolgálat sajátlagos volta folytán megbetegedett csendőregyéneknek ingyenes kórházi ápolásra és gyógyfürdő intézetben való kezelésre van igényjogosultságuk, a kórházi élelmezésért azonban az illetők az egyszeres élelmezési váltságot a kórháznak (gyógyfürdőnek) megtéríteni kötelesek. Olvassa el ezenfelül a 105.962 VI. b. 1926. sz. belügyminiszteri körrendeletet (megjelent a Cs. K. 1926. évi 19. számában).

Dráva vize. Hogy a legénység hol mosakodjék, azt a Szut. nem szabályozza. Ezt nem is lehet általános érvénnyel szabályozni. Vannak olyan berendezkedési laktanyák, ahol a konyhát lehet erre a célra felhasználni, bár a mi véleményünk szerint a mosdólavór nem való konyhába. Más laktanyákban esetleg csak a legénységi szoba az, ahol a legénység mosakodhatik. Az önök laktanyájában — mint írja — az udvaron, 30 méternyire a legénységi szobától van mosókonyha is. Mindenestre helyesen teszik, ha a mosakodás céljaira ezt a helyiséget használják általában, de azt, hogy télen, hideg vagy esős időben a meleg legénységi szobából 30 méterre a hideg mosókonyhába menjenek mosdani, mi nem ajánljuk, mert ez bárkinek az egészségére ártalmas, esetleg végzetes is lehet. Ilyesmire kényszeríteni sem lehet senkit, mert nagyon is súlyos lelkiismereti és szolgálati felelősséget kell annak magára vennie, aki erre más rákényszerítene s emiatt az megbetegednék. Ami bizony könnyen megeshetik.

Erdélyi kötelék. 1. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 353. pontja értelmében az előirt tiszteletadást kell teljesíteni a katonasereg mindazon egyénei előtt, akik a vezénylő parancsnokhoz előjárói vagy feljebbvalói viszonyban állanak. 2. A Szolgálati Szabályzat I. Rész 348. pontja értelmében az oltári szentséggel való találkozás esetében a katolikus vallásúak szertartásuk szerint, más vallásúak saját vallásuk felekezeti szokásai szerint viselkednek. 3. A havi zsold ugyanaz. Semmire sem hivatkozhatik. 4. Olvassa el lapunk 1926. évi 16. számában »Igazi név« jelige alatt megjelent üzenetünket.

Hadbíró. Van, de csak 30 éven alul. Nem tudjuk, kiről van szó. Csakis egészen fiatal embereknek érdemes pályázni. A kérvényt a honvédelmi miniszter urhoz kell felterjeszteni s csatolni kell: 1. születési anyakönyvi kivonatot, 2. a jog- és államtudományi tanulmányok elvégzését igazoló lecke-könyvet, 3. a jogtudori oklevél másolatát, 4. nyelvismeretekre vonatkozó nyilatkozatot, 5. egy évi befejezett katonai szolgálat igazolását, 6. vagyoni, 7. erkölcsi, 8. orvosi bizonyítványt. Egyéb részleteket illetően forduljon az érdekelt a H. M. illetékes osztályához személyesen.

K. csendőr, Mándok. Ha az illető 24 éves elmúlt és Kállósemjénben 4 évig lakott, a közterhekhez ez idő alatt hozzájárult, akkor illetőséget szerzett magának Kállósemjénben, különben az apja illetősége után igazodik az övé is. Ha vonaton születik valaki, illetőségét az apa illetősége szerint állapítják meg.

Bizonytalanság. Nincs szabályozva, de nincs is arra szükség, mert a kivizsgáló jelentés a kerületi parancsnokhoz fut be s a kerületi parancsnokság a csendőrügyészség véleménye alapján intézkedik a temetés iránt.

K. Gy. őrmester, Alpár. 1., 2. Válasz a lekszikon rovat-

ban. 3. A csendőrség tagjai is csak olyan jövedéki kihágások feljelentéséből részesülhetnek jutalékban, amelyek feljelentése miatt bárki jutalékban részesülne. Ilyen pl.: a bor engedély nélküli kimérése, engedély nélküli dohánytermesztés, vámjövedéki kihágások (csempészet).

K. J. Ez bizony nehéz eset. Egyáltalában nem vonjuk kétségbe, hogy úgy van, ahogyan a levelében leírta, de mégis csak bajos elhinni, hogy az emberek a házasság felett napirendre térnének anélkül, hogy abból az egyenruhára valamelyes hátrány ne származna. Kérheti, de hogy az engedélyt megkapja-e, azt nem tudhatjuk.

Kakadu. Hogy a pipa élvezeti cikk-e? Hát ez bajos kérdés, mert nézhetjük büntetőjogi szempontból s nézhetjük amugy is. Ha a büntetőjogot nézzük, a pipát nem lehet az élvezeti cikkek közé sorolni. Elvezeti cikk csak az lehet, amit elfogyasztunk; így pl. a dohány is az, maga a pipa azonban csak eszköz arra, hogy a dohányt, vagyis az élvezeti cikket elszívjuk, illetve elszívják belőle a pipások. Az üveg, amiben a bort tartjuk, szintén nem élvezeti cikk, a benne levő bor azonban annál inkább élvezeti cikk, sajnos, sokak számára nagyon is az. Legfeljebb túlságosan fogyasztott borok után élvezeti cikk vállalkozóbb szellemű korhelyek számára a vékonyfalú borospohár, de ez olyan kivétel, amit a büntető törvénykönyv nem vesz figyelembe. Ha a pipa élvezeti cikk volna, akkor élvezeti cikk volna a tubákos szelence is, amiből a tubákoló emberek szippantgatják a tüszentő porokat, de élvezeti cikk volna a tányér is, amiből a levest kanalazzuk. A büntetőjogi elbírálás után a másik szempontot véve válaszunk az, hogy a pipa élvezeti cikk azoknak, akik szívják, de bajosan élvezeti cikk azoknak, akik csak nézik és szagolják. Hanem a jeligéje, az a szerkesztő szemének semmiestire sem élvezeti cikk.

Kardbojt. 1. A f. évi 25. számunkban »Kardbojt« jelige alatt közölteket helyre kell igazítanunk azzal, hogy őrmesterek és törzsőrmesterek csak a 19.043/eln. 5. 1921. sz. H. M. rendeletben szabályozott barna paszományu kardkötőt viselhetik, mert a kardkötőt újabban nem szabályozták, csupán a kardbojtot oly értelemben, hogy őrmesterek és törzsőrmesterek is ezüst kardbojtot viselnek. 2. Ugy adja ki, mint minden más parancsát s természetes, hogy rendes parancs alakjában elrendelheti az elfogást.

Szigetőrs 63. Az ön magyarázata a helyes. Ha a hulla ismeretlen, ha balesetre vagy öngyilkosságra lehet következtetni, vagyis ha e három eset közül valamelyik fennforog, a jelentéseket a Szut. 21. mellékletének 16/b. pontja szerint megjelölt helyekre kell megtenni. Akik másként magyarázzák, megint csak nem a lényegét, hanem a szavakat nézik, mert hiszen természetes, hogy ha a hulla ismeretlen vagy ha balesetre, öngyilkosságra lehet következtetni, akkor nem elég csak a közigazgatási hatóságnak jelentést tenni, hanem a 16/b. pontban felsorolt helyeken kívül be kell jelenteni az esetet a kir. ügyészségnek is (vagy ha közelebb esik, a kir. járásbírósnak), mert hiszen még nem bizonyos, hogy csakugyan baleset, illetve öngyilkosság okozta a halált, a vizsgálat tehát kideríthet büncselekményt is. A 16/a. pontra is hozunk példát, hogy jobban megértsék: az utcán egy ismert embert szívszálhűdés ér, összerogy s meghal. Természetes, hogy ebben az esetben teljesen elegendő a rendes orvosi vizsgálat s elegendő a jelentést csak a közigazgatási hatósághoz beküldeni.

Fehérbutorok

elsőrangú
minőségben

HAVAS asztalosmesternél IV., Semmelweis-utca 9 és VII., Rózsa-utca 20.

Fizetési kedvezmény.

konyhák, előszobák, különleges leány-szobák, fehér hálószobák kizárólag

Előleg nélkül hattól-tíz havi részletre

székek, matracok, Bergere- és szalongszék, ebédlő-
székek, átvétők, szőnyegek, paplanok, sodronyok, vaságyak

RÉVAI, VII. kerület, Wesselényi utca 10 szám.

„CORVIN“ BUTORCSARNOK

Részletre olcsón! Dohány-utca 39.

A közalkalmazottak bevásárlási forrása.

12 havi részletre

bútort

BLEIER Rákóczi-út 30. Félemelet.

kaphat háló-, ebédlő-,
úriszoba- és konyha-
a legolcsóbbtól a leg-
drágább kivitelig. —o—

BUTOR részletre olcsón VI., Ó-Budapest 3.
Postások és rendőrség szállítója.

Legény a gáton.

Regény

Írta: BARÉNYI FERENC

(29).

Juli néni kijött a kenyér után. Rémulten csapta össze a kezét.

— Semmirevaló, haszontalan gaz fattyuk, megettétek a kenyereket.

Mancsin akkorra már egy morzsa tészta sem volt. Fényesre kinyalt bundájában jóllakottan gubbasztott és mintha nem is órála volna szó, nyugodt lelkiismerettel mosolygott Juli nénire.

A mackók teljesen érthetetlennek találták, hogy Juli néni egyszerre csak nekiállt és nagyon serényes kipörölte a bundájukat, pedig erre, szerintük, semmi szükség sem volt, mert például a Mancsié úgy ragyogott, hogy a nap-sugár is csak úgy csuszkált rajta.

Juli néni persze mit sem tudott az udvaron lefolyt bős csatáról s így nem is sejtette, hogy Mancsi a kenyértésztát harci jogon méltán hadizsákmánynak tekintette és a kenyér eltűnéséért annál kevésbé hibáztatható, mert azt a küzdők élmezésére fordította.

A csinytevő mackók szerencséjére időközben hazajött Czauber őrmester és Juli néni kénytelen volt a jogérzéke szerint még kijáró ütlegeket jövődi turpisságok feletti ítélkezésig félretenni. Sietve vonult be a kenyeres kosárral a konyhába, nehogy Czauber őrmester a mackók kártevését megtudja. Mert attól félt Juli néni, hogy akkor nem túrné meg Czauber őrmester a mackókat a laktanyában és Juli néni legnagyobb bánatára meg kellene vállalnia a bár pogányul huncut, de neki nagyon kedves gyámfiától. Azért Juli néni inkább elhallgatta ezt a csinyt is és csak azon töprengett, hogy az ebédhez honnan teremtsen elő kenyeret.

Juli néni aggodalma hiábavaló volt, mert Czauber őrmester ügyet sem vetve a mackókra egyenesen az irodába ment. Miután Gál őrsvezető jelentkezését fogadta betette az őrsiroda ajtaját és azután azt mondta Gál őrsvezetőnek.

— Hát odabent voltam a százados urnál, megjelentetem a köölajkutatók dolgát. A százados ur is: azon a véleményen van amelyen mi.

— Gondoltam. Biztosan intézkedett is a százados ur?

— Igen. Titkos táviratban tüstént megjelentette a vezérkari főnöknek meg a kerületi parancsnokságnak.

— És milyen választ kapott?

— Hát ilyen rövid idő alatt még nem kaphatott választ. Azt mondta, hogy mihelyt megkapja, közölni fogja velünk. Addig is, amíg felsőbb helyről intézkednek, ne zavarjuk az olajkutatókat, hanem azért mégis figyeljük meg minden lépésüket és ha valami különöset észlelnénk, azonnal jelentsük. Különben is a százados ur holnap maga is kimegy oda és szemreveszi őket.

Gál őrsvezető helyeselve bólintott.

— Így már jól van. A százados ur jobban ért hozzá, mint mi. Ő jobban tudja megállapítani.

— Persze. Dehát ez ugyanis olyan dolog, amit a vezérkarnál döntenek el.

Mondotta Czauber őrmester és az ajtóra figyelt. Keményen, erélyesen kopogtattak.

— Szabad.

A benyiló ajtóban egy dereshaju köpcös férfi jelent meg, térdharisnyás szürke sport-ruhában. Mögötte pedig egy magas, szélesvállu szőke fiatalember jött, barna lódenruhában, sárga lábszárvédős bakancsban. Czauber őrmester első tekintetre turistáknak nézte őket, kik udvariasan meghajolva köszöntek, aztán a köpcös kérdezte.

— Az őrsparancsnok urat keressük?

— Én vagyok, — felelte Czauber őrmester és meghajolva bemutatkozott. Az idegenek barátságosan mosolyogva viszonozták a meghajlást.

— Mescianszky Szaniszló vagyok, a krakkói detektív-főnök, — mutatkozott be a kis zömök és társára intett. — Polniczky Egön rendőrfelügyelő ur, Lembergöl.

A kölcsönös bemutatkozások és kézszorítások után Czauber őrmester hellyel kínálta vendégeit.

— Mivel szolgálhatok, uraim?

A köpcös barátságosan mosolyogva leült és a zsebébe nyulva felelte.

— A dolgok rendje megkívánja, hogy előbb igazoljuk magunkat az őrsparancsnok ur előtt, mielőtt a hivatalos ténykedésre rátérünk. Ime itt vannak az igazolványaink.

Czauber őrmester átnézte az igazolványokat s miután teljesen rendben lévőknél találta, visszaadta Mescianszkyknak.

— Köszönöm. Semmi kétségem sem volt.

— Kérem, kérem, — hajlongott Mescianszky. — Nagyon szeretetreméltó, — jegyezte meg barátságosan mosolyogva és aztán egy vaskos bőrtáskából két nagy iratcsomót szedett elő.

— Egyenesen a tárgyra térek, kérem. Egy, úgy látszik, szélesreágazó, nagyszabású pénzhamisítást nyomozunk. Három hete, hogy Krakkó és Lemberg környékét hamis ötvenkoronásokkal árasztották el. A piacrakerült hamisítványokat lefoglaltuk, itt vannak.

Nagy csomó bankót huzott ki a táskából.

— Ezek azok, tessék megnézni. Vannak köztük tökéletlen hamisítványok, mint például ez is. Mint láthatják az urak ezen itt a magyar szövegben a »törvényes ércpénzt« szavak felett hiányoznak az ékezetek.

Czauber őrmester és Gál őrsvezető érdeklődve szemléltek a hamisítványt és meglepetten állapították meg, hogy a magyar szövegben ez a két szó valóban, így volt nyomva: »torvényes ercpenzt«.

— Ezeket a hamisítványokat hamar fel lehet ismerni, — jegyezte meg Czauber őrmester, amikor a hamis ötvenest visszaadta.

— Igen, ezt igen, — nevetett Mescianszky és husz bankót teregetett ki Czauber őrmester és Gál őrsvezető elé. — De ezekről mondják meg az urak, hogy melyik a hamis?

Czauber őrmester és Gál őrsvezető nekiálltak és tüzetesen vizsgálták a bankókat. Mescianszky cigarettát sodort és nevetve kacintott Polniczkyra, aki mosolyogva jegyezte meg.

— Nohát, igazán kíváncsi vagyok, hogy megtalálják-e az urak a sok jó közt a hamisat?

Jelentősen összenéztek és megint nevettek. Azután szótlanul fujták a füstöt és mosolyogva nézték, hogy Czauber őrmester és Gál őrsvezető egymásután teszik le az egyenkint megvizsgált bankókat.

— Ezek mind jó bankjegyek, — mondotta Czauber őrmester és a bankókat egy csomóba rakva Mescianszkyknak nyújtotta. Polniczky hangosan felkacagott és Mescianszky is nevetett. Czauber őrmester és Gál őrsvezető csodálkozva néztek a harsányan kacagó két rendőrtisztviselőre. Mescianszky emberelte meg magát legelőbb és elnézést kérőn hajtotta le deres fejét.

— Bocsánat uraim, hogy ennyire elragadott minket a nevetés. Szíves elnézésüket kérjük. De maguk is kacagni fognak, ha elárulom, uraim, hogy ez a sok bankjegy mind hamis.

Czauber őrmester és Gál őrsvezető értetlenül néztek egymásra.

— Lehetetlen. Jól megnéztük, mindegyik tökéletes...

— Tökéletes hamisítvány, — vágott Czauber őrmester

szavába Mescianszky és nevetve mutatott a nagyobbik bankó-csomóra. — És ezek is mind ilyen tökéletes hamisítványok.

— Ugye, nem hinné az ember? — szolt Polniczky Gál őrvezetőnek, aki hitetlenül rázta a fejét.

— Nem tudom elhinni.

— Hát mindjárt elhiszi, uram, — mondta Mescianszky és fölényesen nevetett. Elővette a huszas csomót és kiteregette maga előtt.

— Hát kérem, uraim, elliszem, hogy alaposan megnézték ezeket a bankókat és szemre nem találtak rajtuk hibát. Nincs is kérem, uraim, megnyugtathatom önöket, hogy még az osztrák-magyar bank hites szakértője sem tudott ezen hamisítványok papírjain, rajzán, szinezésén vagy nyomásán hibát felfedezni, olyan tökéletes hamisítványok. Mert hamisítványok, uraim, az szent igaz, meg is mondjam, hogy miért. Hát az urak, amikor a bankókat vizsgálták megnézték a bankók papírját, rajzát, a színnyomást, meg aztán elolvasták a szövegezést. De egy dolog elkerülte becses figyelmüket, nem nézték a bankók rendszámait, sem a sorszámozást. Már pedig ha ezt nézték volna uraim, akkor feltűnhetett volna, hogy ezeknek a bankóknak mind egy és ugyanaz a rendszámuk meg a sorszájuk.

Mescianszky végigvitte kis kövér ujját a kirakott bankó-soron és Czauber őrmester meg Gál őrvezető izgalmas meglepetéssel kísérvé mondták.

— Ejnye, erre nem gondoltunk.

— Nem is gondolhattak, uraim, mert ilyenre senki sem gondol. Mi is csak hosszú töprengés után jutottunk rá. Mert ugye kérem, megértenek, uraim, az még lehetséges volna, hogy a rendszámok egyezők, de a sorszájuk nem egyezhetnek, mert minden sorszámból csak egy bankjegy van.

Mescianszky diadalmasan nézett maga elé és aztán az egyik iratsomót kibontotta.

— Hát ennyi elég magunkról, a bankókról. Most ne ezzel vesztegessük az időt, majd később ugyanis még rátérünk a részletekre, akkor majd beható tájékoztatással szolgálok és át is adom majd az uraknak az osztrák-magyar bank szakértőjének hiteles jegyzékét, hogy melyek azok a sors- és rendszámok, amelyek hamisak.

Czauber őrmester és Gál őrvezető nagy érdeklődéssel kísérték Mescianszky minden szavát. Polniczky kibontotta a másik iratsomót és maga elé tette. Mescianszky rágyújtott és a tüdejére szitt füstöt orrán-száján, kiengedve folytatta.

— Mint az elébb már említettem, három héttel ezelőtt tüntek fel Krakkó és Lemberg környékén az első hamisítványok még pedig ezek a hibás példányok, amelyek az ékezetek hiányoztak. A pörüljárt parasztok mihelyt észrevették, hogy hamispénzt kaptak, a hamisítványokat azonnal beszovalgáltatták. Polniczky felügyelő urral rögtön érintkezésbe léptem és mondhatni, hogy a kezdet kezdetétől fogva mindjárt együtt nyomoztunk. Tekintve, hogy pénzhamisításról volt szó, nem csaptunk lármát, hanem titokban nyomoztunk, csendben vártunk, hogy meglássuk a hamisítványok terjesztésének az irányát. Nem szükséges ezt bővebben magyaráznom, mert hiszen az urak is éppen olyan jól tudják, hogy minket, nyomozókat, nem érdekelt annyira, hogy kinél kapták a hamisítványokat, mint az, hogy ki csinálja a hamis bankókat.

Czauber őrmester és Gál Imre helyeselve bólogattak, ami Mescianszkynek észrevehetően jól esett, mert a fejbölintásokat udvarias meghajlással, mosolyogva viszonzta. Cigaretára gyújtott és a füstöt orrán-száján osztva tovább beszélt.

— A szerencse kedvezett, megkaptuk az első nyomot. Rájöttünk, hogy Beizach Ben krakkói lakos terjeszti a hamisítványokat. Természetesen azonnal lefűltük. A nála

tartott házkutatás során csomó hamisítvány mellett találtunk pár levelet és feljegyzést, amelyekből kihámoztuk, hogy Chizder Chaim lemergi lakos is ilyen hamisítvány terjesztő. Az illetőt Polniczky felügyelő ur volt szives ártalmatlanná tenni.

Polniczky helybenhagyóan bölintott a fejével és az előtte fekvő iratsomóra mutatott. Mescianszky pár pillanatig hallgatott. Körülhordozta tekintetét az irodán és azután Czauber őrmesterre nézett.

— Most pedig itt vagyunk, uraim, mert a harmadik nyom idevezet. Most már az uraktól függ, hogy ezt a nagyszabású büncselekményt teljesen felderithessük.

Czauber őrmester és Gál őrvezető meglepetten néztek egymásra. Mescianszky az iratokból kivett egy levelet, pár borítékot és néhány papircédulát.

— Itt van kérem. Ezeket találtuk a házkutatáskor Chizder Chaimnál. A borítékok adták nekünk az idevezető nyomot, mert a rajtuk lévő magyar bélyegeken az itteni postahivatal pecsétje látható.

— Igen ezek itt lettek feladva, — mondta Czauber őrmester a borítékokat vizsgálgatva.

— Ugy van, — jegyezte meg Polniczky és a levélre mutatott. — Ezt is Chizdernél kaptam. Héberül van írva, de mellette van a hiteles német fordítása.

Czauber őrmester és Gál őrvezető a levél fölé hajoltak. Mescianszky újabb cigarettára gyújtva megint megszólalt.

— Persze mind a két gazember rendületlenül tagad. Az a benyomásunk, hogy akármit is csinálnánk, nem mennék velük semmire sem. Azért ebben a levélben van minden reménységünk. Amint látják az urak, ezt valami Avrum irta és a levélben közölte Chizderrel, hogy valami Sruhöz ezer darab újabb dohánylevelet. Nyilvánvalóan a hamis bankjegyekről van szó, mert többek között azt írja az Avrum, hogy ezek a dohánylevelek, amelyeket most küld, már sokkal jobb nyomásuak, mint azok a dohánylevelek, amelyeket előbb küldött. Meg is jegyzi a végén, hogy ezeket már minden gyanu nélkül fogják elfogadni, mert ezek már teljesen tökéletesek. Hát ez csakis a hamis bankjegyekre vonatkozhatik, mert ugyebár dohányleveleket nem nyomtatnak? Kérdezte nevetve Mescianszky, de nem kapott feleletet. Czauber őrmester és Gál őrvezető nekipirulva nézték a levelet és majdnem egyszerre felkiáltottak.

— Ez Huss Avrum lesz és a másik az Chochmetz Sruh, akit a multkor láttunk.

Mescianszky kivette a cigarettát a szájából és hirtelen felugrott.

— Hogyan?

— Azt hiszem, jó nyomon vagyunk. Csak ő lehet az az Avrum, aki ezt a levelet írta. Levélben szereplő Sruh pedig valószínűleg Chochmetz Sruh, akit épp a minap láttunk Husshoz bemenni. Rőla egyébként eddig csak annyit tudunk, hogy sokat utazik és vasuton jön ide valahonnan. Huss Avrum szatócs itten és már feltűnt nekünk, hogy olyan titokzatosan él. Már figyeljük egy idő óta. Nem érintkezik senkivel. Nem láttunk még senkit nála vásárolni.

— Nagyszerű! — kiáltott fel elragadtatással Mescianszky. — Ezek ök. Egész biztosra veszem.

(Folytatjuk.)

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
PINCZÉS ZOLTÁN százados.

HELIOS-nyomda Budapesten, VII., Sip-utca 3. sz.

Telefon: József 413—27.

Felelős vezető: Weitz Károly